

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 5

XII aastakäik

1936

Tellimise hind postiga:

aastas . . . 100 senti
6 kuu peale . 55 "
1 " " 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toim.: Tallinn, Lai tän. 38, k. 4
Telefon 448-35.

Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad
ja postiasutused.

Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk. kr. 20.—
1/2 " " 10.—
1/4—6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teksti ees — 50% kallim

Ema- ja lastekaitse.

Emadepäeva puhul.

L. Johanson.

Tallinna Linna
Reskraamatukogu

Rahva liive on liiga väike. Sündimus väheneb, suremus kasvab. Märtsikuu Eesti Statistika kuukirjas avaldatud andmed näitavad, et 1935. a. sündis 17.890 elusat last, suri 16.866 inimest, sündinute ülekaal oli 1.024, rahva looduslik juurekasv 0,9. 1926. a. kuni 1935. a. oli parimaks aastaks 1932. a., kus sündis 19.742, suri 16.641, sündinute ülekaal 3.101, rahva looduslik juurekasv 2,8. 1935. aastaga võrreldes oli väiksem juurekasv 1924. aastal: +0,3. Kahanemine oli 1929. a.: -1,0. Kõigil teistel aastatel oli looduslik juurekasv suurem kui läinud aastal.

1935. a. oli abiellumisi küll 9264, kuid tänapäeval ei tähenda abiellumine veel kaugeltki ka laste sündimist.

Aprillikuu statistika kuukiri toob rahvastiku demograafilise koostise, millest näeme, et Eesti rahvastiku vanuslik koostis „üldiselt osutub analoogiliseks teiste madala sündimusega maade rahvastiku koostisega, eesotsas Prantsuse, Inglise ja Saksa omaga; ainult r a u k a d e arvult näib Eesti pisut ületavat kõiki esindatud riike.“ Rauku, 60-aastasi ja vanemaid, on 13,5%; 23 Euroopa riigis on raukade protsent väiksem kui Eestis. Kõige

väiksem on see N. Venes: 6,7; Soomes 9,2, Leedus 10,3, Lätis 12,6 jne.

Arvudest tehakse järelused:

„Kuid oletades, et sündimuse ja suremuse määr jääks pikemaks ajaks püsivaks 1932—34. a. tasemele ja pealesõjase generatsiooni täisealiseks saamisel järjest väheneb, siis on oodata mõnda aega ka rahvastiku vanusliku koostise muutumist senises suunas, kuni uue tasakaalu saabumiseni — sõjaeelse sugupõlve raugastumisel ja väljasuremisel — umbes 40—50 a. pärast.

Statistika näitab ka, et täissigimisealistest meestest leidub vallalisi 44,5%, koos lahututega ja leskedega — üldse abielutuid — 46,3%; naistest leidub vallalisi 55,6% ja üldse abielutuid 58,9%.

20—39 a. vanuses on naistest abielulisi 53,1%.

Hoolimata naiste üldarvu ülekaalust, siiski abiellumisealisi naisi kõigi meeste jaoks ei jatkuks: iga 1000 20—49-a. abiellumisvõimelise mehe kohta langeb 18—39-a. naistest vaid 945 ja samas vanuses 1000 vallalise mehe kohta 920 naist.

Et tööliste ja teenijate kihti kuuluvatel naistel ei puudu sigimistahe, näi-

tab nende seas esinev suur vallasemade arv — 10,5% vallaliste üldarvust.“

Statistikast tehakse järeldus, et vallaliste arvu kasvamise põhjusi tuleb otsida ka eeskätt palgaliste elatustingimuste kujunemisest.

Neid arvusid ja neist järeldusi tuleb meeles tuletada just ka emadepäeval, mis peab süvendama kodu ja perekonna mõtet, koduse kasvatuses tarvet, vanematest lugupidamist, lastearmastust; peab kinnitama perekonna ja kodu sidet ja andma usku ning jõudu ületada raskusi ja muresid.

Emadepäeval on kaunis eesmärk.

Kuid emade küsimus on tänapäeval ka majanduslik ja sotsiaalpoliitiline küsimus.

Emade seisukord perekonnas ei olene alati mehe kõlbelistest ja usulistest vaadetest, vaid just ainelisest ja sotsiaalsest seisukorrast.

Rahva arvu tõsta, emade ja laste seisukorda parandada ei saa jutlustega ega lendlehtedega, kus kujutatakse pahestunud meest ja isa kõige halvemates värvides, küll aga ühiskondliku elu korraldamisega ja sotsiaalse õigluse nõudmistega täitmisega.

Ei saa seda teha ka abiellumisaenude ja mõningate soodustustega lasterikastele perekondadele, vaid majanduslike ja sotsiaalsete olude parandamisega.

Kuigi andmed näitavad, et mida kultuurilisem ja majanduslikult kindlamal alusel mõni kiht on, seda väiksem on sündimus, kõige suurem aga kultuurivaeseis ja majanduslikult viletsais oludes elavate inimeste keskel, siiski mõjub töötavate hulka demajanduslike ja sotsiaalsete olude paranemine positiivselt emade ja laste heaolule ja seisukorraks.

Sellelt seisukohalt on Eesti tekstiilvabrikute — Sindi, Kreenholmi ja teiste — tööliste palgaolude parandamisel ka ema- ja lapsekaitse seisukohalt suur tähtsus. Perekonnaelu aluseks on siiski töö ja töötasu, kuigi sugupooli ühendab armastus,

seksuaalsed tarbed ja muud põhjused, sageli ka kaalutlused.

Sellest sissetulekust, mis töövõtja oma töö eest saab, oleneb ka ta perekonna elu, ema ja laste seisukord. Seda nähtust, kus isa lodevus, joomakommed ja muud pahed hävitavad perekonnaelu, tuleb küll hukka mõista, kuid mitte üldistada ega sellega liialdada.

Emade- ja lastekaitse alal on esmajärgulise tähtsusega just perekonna sissetuleku tõstmise, seega — töö ja töötasu küsimus.

Tänapäeval on võrreldes varemate aegadelega ka Eestis enam naisi ja noori tüdrukuid paisatud just füüsilisele tööle, isegi tänavate torustiku mullatöödele, kõnelemata vabrikust, nagu seda on trikotaaži-, tekstiili-, kammi-, šokoladi- ja muud käitised. Seda tuleb kirjutada sotsiaalolude arvele. Sageli on see töö kahjulik naise tervisele ja teeb ta kõlbmatuks emakutsel. Kuid tööstuse areng on tänapäeval selleks Moolokiks, kellele ohverdatakse noori ja naisi.

Majanduslikud ja sotsiaalsed tingimused takistavad ka noorte õigeaegset abielumist ning suurendavad kartust emakutse ja emakohustuste vastu.

Rasked olud käristavad ka sidemed isa ja ema, laste ja vanemate vahel, toovad muresid, lahkelsid ja tülisid majja, vaatamata usulistele ja kõlblistele käskudele ja manitsustele.

Rasketes oludes muutuvad emad enneaegu vanaks ja lapsed on kidurad.

Mis siit järeldada?

Agas just seda: Emade ja laste, rahva tervishoiu, kultuuri ja tuleviku huvides on — tööliste töötingimuste ja palgaolude parandamine.

Erilist tähelepanu tuleb pöörda ka noortele õiglaselt tasutud töö võimaldamisele.

Igal suvel tuleb alg- ja keskkoolidest hulk tulevase noori emasid ja isasid, kelledest väga paljudel on kooli lõpetamise rõõmu tumestamas raske mure: Mis teen ma nüüd? Kus leian tööd? Kuidas saan eluüldpidamist?

Siin on tarvis ühiskonna korraldusi, et säästa noori inimesi ja otstarbekalt kasutada loovaks tööks nende võimeid ja oskust.

Teisteks ema- ja lastekaitse teostamise vahenditeks on ka — korteri- ja rahva tervishoiu olude tõstmine. Mis perekonnaelu võib olla seal, kus isa-ema ja lapsed on kägarasse kokku surutud väikesesse, tervisevastasesse urkasse? 1934. a. rahvaloenduse ajal elas Tallinnas 42.915 inimest 17.020 ühetoalises korteris, mis oli köögita või ühtlasi ka köögiks. 2456 keldrikorteris elas 6573 inimest.

Töölilistele tervishoiu nõudeile vastavate korterite ehitamine on — tähtsaks sotsiaalpoliitiliseks ülesandeks.

Töötingimustel ja eriti tööasutuste ruumidel on suur mõju ka perekonnaelule: olud ja ümbrus, kus inimene elab, mõjuvad ta tervisele ja vaimule.

Tööasutused peavad ka oma sisseseadelt vastama tervishoiu ja tehnika nõudele.

Tööliliste elu kindlustamine, see on — haiguste, õnnetuste, töövõimetuse, vanaduse ja tööpuuduse vastu, leskede ja vaestelaste kindlustamine on ka ema- ja lastekaitse seisukohalt akuutseid päevaküsimusi, mil on väga suur ja positiivne mõju perekonna- ja üldse rahva elule ja heakäigule.

Üldse rahva terved elutingimused, ta rahuldav aineeline ja sotsiaalne tase on selleks aluseks, millele võib ehitada rahva tuleviku. Ilma nende praktiliste nõuete teostamiseta ei anna ei kõlbelsed ega usulised jutlused ei ema- ega lapsekaitseks, ei sündimuse suurendamiseks ega suremuse vähendamiseks tänapäeval positiivseid tagajärgi.

Sotsiaalpoliitiliste vahenditega tõestatakse rahva tervist, nii füüsilist kui ka kõlbelist.

Masin ja inimene.

Gaasisõja koledusist ja gaasikaitsest II.

A. Kümmel.

Kas on Abessiinias surmaelne heitlemine või sünnib ka siin nii nagu minevikus Waterlool, Marneel, Vislal ja oma iseseisvuse eest heitlev väikerahvas pääseb üle noatera? Kes teab. Oma kolme-, nelja-aastatuhandelise elua kestes on Abessiinia riik ja rahvas nii mõndki üle elanud, kuid lõpuks siiski katsumistest õnnelikult pääsnud.

Mis aga Itaalia-Abessiinia sõjale annab rahvusvahelise, üldinimliku tähtsuse, on see fakt, et ta veel kord paljastab tulevikusõja julma ilmet ja seda olukorda, mis on oodata ühel rahval ta vananenud sõdimisviisidega ja algelise tehnikaga, rahval, kes paisatud halastamata moodsasse õhu-gaasisõtta, kus see, mis tänini peitus vaid sõja eriteadlaste doktriinides ja fantaasias, on tuhandekordselt julmimana end paljastanud. Selles masinate ja mürkgaaside heitluses peab inimene viimastele alla vanduma. Seda võis oodata, kui lehitseda saksa major George Soldan'i laineid lõõnud raamatut „Der Mensch und die Schlacht der Zukunft“ (Inimene ja tulevikulahing). Võitlus inimese ja masina vahel algas õigupoolest juba 1914. a. sügisel, s. o. maailmasõja alguses lahinguga Yperni linna all lääne-väerinnal. Major Soldan kirjutab sel puhul: Yperni juures pidutses materjaal lõplikku orgiat esimest korda maailma ajaloos, külmalt irtitades vaimustuse ja kõige sangarikkuse üle, olgugi et sääraselt inimeste poolt kaalule visatud moraali ja vooruste hulka ajalugu vaevalt kunagi enne on näi-

nud. Nagu Sempach'i ja Morgasteni lahinguis rauda soomustatud rüütlite ja Šveitsi vabade talupoegade vahel maeti lõplikult maha kogu pikki aastasadu kestnud sõjaline ajalugu, samuti purunes ka Jeena ja Austerlitz'i lahinguis Friedrich II süsteemi abil välja drillitud armee ja lahinguväe suure korsiklase sõjaväe elava jõu ja ohjeldamatu rünnaku tempo all. Nii on ka Yperni lahing kui inimmasside viimane võrattu ja veripunane rünnak masinate sajakordse jõu vastu.

Ja tööpoolest, kõik saksa armee meeletult vihased rünnakud varisesid kokku inglise kahurite ja kuulipildujate surmava tule all. Selle nähtuse otsemaks tagajärjeks oli suur psühholoogiline murrang. Seda taipas alateadlikult frondisõdur, aga mitte komandeerivail kõrgusil seisvad, vaid ainult vähesed neist, nagu Clemenceau, marssal Foch, Lloyd George, aimasid sõja lõppfaasil toimunud murrangut.

Edasi kirjutab major Soldan: „Yperni lahinguväljadel purunesid tagasipöörmatult kõik meile sissekasvatatud mõisted ja arusaamised vaprustest, mehelikust julgusest, vaimustusest, nagu me neid tänini olime harjunud võtma, nägema ja hardusega austama. Vaimustusega materjaali vastu võidelda pole midagi muud kui end materjaali kõike hävitava mõju alla mängida. Vaimustus teeb pimedaks. Külma materjaali jõu ja masina vastu saavutab vaid see ülivõimu, kes kaalub ja arvestab

külmalt avasilmil ja asjalikult.“ Yperni lahingu järele tardus väerind lõplikult. Kõike hävitava suurtükkitule eest kaitset otsides kaevasid võitlevad armeed endid maasse. Mida tugevamaks muutus marutuli väljas, seda sügavamale tungis sõda maasse. Et jõuda lagedale väljale, kus manööverdades oleks võimalus vastast lüüa, rakendati kogu riigi tehnika ja tööstus sõjamasinate ja laskemoona valmistusele. Kuivõrd sõda mehhaniseerus, seda näitab prantsuse sõjaväe tehniline seisukord maailmasõja algul ja lõpul.

	1914. a.	1918. a.
kuulipildujaid	5000 tükki	60.000 tükki
automaatpüsse	0 „	120.000 „
püssigranaate	0 „	150.000.000 „
raskeid suurtükke	308 „	5000 „
tanke	0 „	3000 „
lennukeid	120 „	2400 „

Major Soldan kirjutab selle aja kohta: „Ja tõesti, kindlustatud positsioone võidi küll hiigla inim- ja laskemoona ohvritega läbi murda, kuid siis olid mõlemad pooled end nii välja kurnanud, et võitja ei suutnud saavutatud võitu ära kasutada ja pidi end jälle maasse kaevama. Mõlemate poolte mobiliseeritud sõjatööstus kattis lühikese ajaiga kõik ainelised kahjud, seega oli tasakaal jälle käes. Sõda ei astunud, vaid roomas üks, kaks meetrit päevas edasi, kolm tagasi. See oli aeg, mille mõjul Remarque kirjutas oma geniaalse töö „Läänerindel muutuse“. Kuid missuguste ohvritega süü opereeriti, näitavad kapten Peeter Wright'i andmed inglaste kaotusist. Somme'i lahing 1916. a. juunist novembrini maksis inglasele 22.923 ohvitseri ja 476.583 sõdurit, läbimurre Arras'i all 1917. a. aprillis-mais 9657 ohvitseri, 186.043 sõdurit; lahingud „Flandria mudas“, Paschendale, Cambrai 1917. a. juulist detsembrini 26.459 ohvitseri, 428.000 sõdurit. Viimased lahingud 1918. a. sügisel maksid 17.426 ohvitseri ja 340.745 sõduri elu.

Analüüsides maailmasõja andmeid jõuab major George Soldan veendumusele:

„Armeede massid ei võitle enam, sest sõdurite massid lahingus on juba ammu enne purustatud kui üldse saabub see lahingumoment, kus teda vajatakse kui inimest-sõdurit. Üks osa on surnud, teine osa haavatud, kolmas osa, mis salahiilvalt seda enam suureneb, mida kauem sõda kestab, on iga juhust kasutanud põgenemiseks, ülejäänud osa meeskonnast lamab hingeliselt kokkuvarisenuna, apaatsena lootusetuses mõne veel lahingumõllust püsima jäänud varjendi all, ja tema on kohustatud lahingu käigu otsustama. See oli miljoniliste armeemasside pankrott, kuid samal ajal ka militaarset väejuhatuse kõige haledam pankrott.“

Missugune oli nende sõdurite hingeline seisukord, selle kohta kirjutab autor: „Mis materjaalimassid inimridades purustasid, on vähem tähtis kui see murrang, mis nad olid korda saatnud nende inimeste hinges, kellele oli õnneks antud seda põrgut üle elada.“ Ja ta jõuab veendumusele: „Mida rohkem sõda kaotas oma puht-militaarset väärtuse, seda rohkem omandas temas valdava tähtsuse psühholoogiline ja majanduslik sõda.“

Ja õigusega. Et sõdur võiks aastate vältel kaevikus viibida ja sõdida, lendur õhus tiirelda, kahu-rid tulistada — oli tarvis, et kaugel seljataga võiksid kümned miljonid inimekäd virgalt töötada põllul, maapõues, vabrikus, et liiguksid korrapärase kellavärgina rongid, ametiasutused jne. Kui lüüa

see segamini, siis variseks front päevapealt. Iga-sugune töövõime langus, kas võimsate ohulöö-kide või mõnede muude tegurite mõjul kajastub viibimata fronti seisukorras. Selle majandusliku sõja kõrval on selles väärtus ka psühholoogilisel sõjal, mille kohta kirjutab major Soldan Saksa armee kogemuste põhjal: „Oma hirmsate sõja-riistadega — vaimumürgitava propagandaga, viletsusega, näljaga, tõbedega — purustas ta rahva-masside vastupanu võrattul enam kui tema mater-jaalide massid ja mürkgaasid seda lahinguväljadel võisid korda saata. Rahvamasside lootusetus, viletsus valgusid iga sõduri kodu- või puhkuseloaiga, iga värse meeskonna marsikompaniiga järk-järgult rin-del olevasse armeesse, kuni see varises kokku. See oli vastase majandusliku ja psühholoogilise sõja-pidamisviisi otseseks võiduks.“

Teine saksa silmapaistev autor, tuntud „rahu-kindral“ Berthold von Deimling, kirjutab ühes oma artiklis: „Tulevikusõjas ei näe armeed ülem-juhataja oma sihte enam vaenlase sõjaväe elava jõu hävitamises, vaid ta rahva majandusliku elu ja jõuavalduste allikate täielises purustamises. Viimane saavutatakse aga halastamatu lennukite ja mürkgaaside sõjaga kaugel enam ja odavamini kui aastaid kestva, äärmiselt raske ja põhjani välja-kurnava kaevikusõjaga. Viimane ei keeruta mitte ükski võidetule poomisnööri, vaid surub ka võitjale paratamata kätte sandikepi.“ Sellest oli duce Mus-solini täiesti teadlik, kui ta saatis Itaalia lennukid hävitama Abessinia kaitsetuid linnu ja külasid. Ja tagajärg on kõigile nähtav. „Mitte füüsilis-ed kaotused,“ kirjutab major Soldan, „ei murra vastase vastupanu. Hingeli-sed imekerged, kaalutud, väärtused ja nähtused otsustavad võidu. See on vii-mase maailmasõja suure õppetunni vii-mane raudne seadus!“

On korduvalt alla kriipsutatud, et tulevikusõjas esineb mürgine lahinggaas massiliselt. Ja õigu-sega. Gaasisõda pole mitte meeleoluline nähtus, mis on ilmunud maailma mõne isikliku barbaarsuse kehastusena. Ta on seotud, nagu iga ühiskond-lik nähtus, kõige tihedamini meie kaasaja teaduse ja tööstuse tasapinnaga. Selle tõttu on mõistetud hukkamisele kõik head soovid ja jõupingutused selle keelmiseks. Gaasisõda on seotud meie aja keemilise tööstusega, mis omab meie igapäevases elus võrattu tähtsuse. Et loobuda keemilisest töö-stusest, peaksime loobuma ka tervest reast asjadest, mille deta me oma elu ei suuda ette kujutada, nagu arstirohud, riidevärvid, fotoplaadid ja tuhat teist asja. Oleviku kurbloolus seisab selles, et võimatu raske on tõmmata keemilises tööstuses seda teravat piirjoont, kus lõpeb rahuaia tööstus ja kus algab mürkgaaside valmistamine. Samad ühendid, millest valmistatakse mürkgaase, on sageli vahejaamadeks täitsa süütute ühendite, nagu värvide, valmistus-protsessis, ja ümberpöördukt. Ennem võib sõja kui niisuguse „ära keelda“, kui seda mürkgaaside kuluga „humaniseerida“. Gaasisõda on uue aja sünnitus, seetõttu räägitakse temast sageli otse kriminaalse kergemeelsusega. Major Soldan kir-jutab selle kohta: „Militaarsete põhiprintsiipide muutumatus on mõõduandvais ringides otse jalust-rabav. Need ringid ei leia maailmasõja aastate võitlusist midagi, mis eraldaks neid endiste sõdade omist. Nendele on maailmasõda paljas militaar-sõjaväeline nähtus. Vastavalt sellele on siis aru-saadav ka soov kõiki ta ebaõnnestumisi vaid sõja-

väeliselt põhjendada. Juba see on mõnikord suur vastutulek ajavaimule, kui mõni autor mõnes peatükis puht-sõjaväelise sündmustiku kirjelduse juures üldse peatub psühholoogiliste, tehniliste, majanduslike ja poliitiliste faktorite juures. Tegelikult lõikavad just need viimased faktorid nüüvõrd sügavasse sõjasündmustiku puht militaarsesse arengisse, et nad ei oma otsustavat mõju mitte üksi suurte, strateegiliste probleemide taotlemisel, vaid, nii üllatavalt kui see kõlabki, isegi vähematele faktilistele üksikasjadele.

Juba gaasisõja väline pilt on hirmuäratav. Major Soldan kirjutab: „Ma olen näinud hülgavaid sõdureid, kes ka hüllemas raua- ja teraserahes kulgugi ei liigutanud, kuid samad mehed varisesid

täieliselt kokku, kui nad puutusid kokku lahinggaasiga võitlusväljadel. Esijoones jällegi puhtpsühholoogilistel põhjustel: Sõjaväe osad uskusid, et lahinggaas on midagi eriti kardetavat. Iga sugune kihelus, ärritus ninas, kõris suurendas hirmu ja rahutust meeskonnas. Kõik vaatlused näitavad, et inimene harjub, kohaneb ka kõige rängema suurtekitulega. Ta blaseerub. Selle vastu on aga hingeline kohanemine lahinggaasidega nende alatiselt vahelduva füsioloogilise mõju tõttu äärmiselt raske, kui mitte võimatu. Harjumata sõdurid, eriti need sõdurid, kes olid võrsunud alamal arenemisastmel seisvatest rahvastest, jooksid siin lihtsalt laiali.

(Järgneb.)

Töoasutuste ametnikud ja haigekassa.

Haiguskindlustusseaduse muutmise kavatsuste puhul.

Karl Luik.

Töoasutustes on kaht liiki palgalisi: töölised ja ametnikud, õigupoolest teenijad. Esimesse liiki kuuluvad oskustöölised, lihttöölised ja õpilased, teise liiki — töoasutuste juhtivad jõud ja kontori personaal.

Nende kahe liigi vahel ei valitse tihti säärane vahekord, mis peaks valitsema oma tööjõudu ühisel alusel tööandjale müüvate palgateenijate vahel.

Töoasutuste kontori koosseisu kuuluvad isikud peavad end töolistest paremaiks ja kohtlevad töölisi üleolevalt.

Nende kahe rühma vahel tekib mõtete lahkuminekuid, mis kanduvad üle ka haiguskindlustuse alale.

Niikaua kui Eesti vabariik on püsinud, oleme töoasutuste osa teenijate või ametnike poolt kuulnud rahulolematust, õigemini küll väiklast virisemist, haigekassade ja haiguskindlustuse suhtes. Peaargumentidena tuuakse ette, et ametnikele ei antavat haigekassade poolt abi sel määral, mil määral nad seda õigustatud oleksid saama vastavalt nende sissemaksudele, ja et neid ei lastavat osa võtta haigekassade valitsemisest.

Need väited ei ole millegagi põhjendatud. Töoasutuste ametnikud on saanud haiguse ja surma puhul toetusraha oma palga suurusele vastavalt. Arstiabi ja arstimeid on nad saanud ühistel alustel kõikide teiste kassaliikmetega. Haigekassa juhtimisest ei ole neid eemale tõrjutud. Nendele on jää-

nud avarad võimalused volinikke valida ja volinikuks valitud saada, kui neil haigekassa asjade vastu on vähegi huvi olnud. Igal pool, kus töoasutuste ametnikud pole läbi imbunud väiklastest uhkusest ja töolistest paremaks pidamisest, näeme neid kaasa töötamas haigekassade volikogudes, juhatustes ja revisjonikomisjonides. Nii näeme näiteks Tartu üldhaigekassa volinike peakoosolekul volinikena vabrikujuhatajaid, prokuriste ja ametnikke rohkel arvul. Tartu üldhaigekassa juhatuses on ametnikkonda kuuluvaid isikuid rohkem kui nende arv teiste kassaliikmetete arvuga võrreldes seda õigustaks ja revisjonikomisjon on koosnenud juba üle kümne aasta enamikus ametnikest. Ka teistes haigekassades pole see teisiti. Nii et nurisemiseks ega lahkpuüideks pole põhjust. Ja kui neid põhjusi arvatakse olevat, siis on see kunstlik sünnitus ja on tingitud tigidusest. Ega ametnikudki maksa oma kindlustusmaksu muuks otstarbeks kui ainuüksi selleks, et ise tarviduse korral toetust saada. Kas mõni kassaliige oma haiguse tõttu mõne sendi võrra haigekassat rohkem või vähem kasutab, see ei ole sugugi oluline. Haigekassa pole hoiukassa, kust kõik sissemaksud viimse sendini tagasi saadakse. Maksavad need, kel on õnneks olla terve, ja saavad need, keda nende saatus karistab haigusega. On väga laialt maad võtnud arvamine, et kui maksetakse kind-

lustusmaksu, siis tuleb ka haigekassat kasutada ja tingimata see raha teisi- pidi välja võtta, kuid seejuures unustatakse, et haiguskindlustuse korraldus on loodud selleks, et sealt abi saada siis, kui haigus majja tuleb.

Toetudes eeltoodud väiteile, on ametnike poolt korduvalt katseid tehtud asutada erilisi ametnike haigekassasid, mis peaksid tooma neile otsekohe paradiisi maa peale. Nendele püüetele on agarasti kaasa löönud Kaubandus- tööstuskoda, kes end tunneb kutsutud olevat sel alal tegutsema, kuigi see tema ülesannete hulka ei kuulu.

Nendel püüetel on nähtavasti edu olnud, sest kuuldavasti on valmimas seaduseelnõu, mille järgi tahetakse vabrikute ametnikke, kelle töötasu tõuseb üle 2.400 krooni aastas, see on 200 kr. kuus, jätta välja haiguskindlustuse alt.

Kahtlemata on nimetatud seaduse eelnõu valmimisele kaasa aidanud tööasutuste ametnike aastatepikkune virisemine haigekassade kallal. Kuid peaarvumendiks näib olevat arvamine, et kahesajakroonise kuupalgaga ametnik on majanduslikult võimeline ise end aitama haiguse korral.

See arvamine on väga vildak ja põhjendamatu.

Meie haiguskindlustuse seadus põlvneb Vene tsaariaegsest seaduseandlusest. See seadus on võrdlemisi hea, hoolimata mõnest vähemast puudusest. Selle, meil praegu veel maksva, haiguskindlustuse seaduse järgi kuuluvad haiguskindlustuse alla kõik tööasutuse palgalised eranditult, alates tööasutuste direktoritega ja lõpetades lihttöölise ja õpilasega.

Kõrgemapalgaliste haiguskindlustusmaksude suuruse kohta nägi 1913. aasta haiguskindlustuse seaduse § 321 ette, et neil juhtumel, kui töötasu ulatas üle viie rubla päevas või aastapalk üle 1500 rubla aastas, võeti haiguskindlustusmaksu ainult viie rubla pealt päevas, kuna üle viie rubla ulatav palgaosa jäi haigekassamaksu alt vabaks. Viis kuldrubla võrdub käesoleval ajal umbes 15 kroonile. Tsaariaegses seaduseandluses tehti see erand seepärast, et ühelt poolt taheti ära hoida suuremapalgaliste nurinat liiga suure maksu pärast, ja teiselt poolt ei pee-

tud soovitavaks liiga suure palga pealt haiguskindlustusmaksu võtta, mis paneks haigekassa peale liiga suure riski, kuna säärasele suurepalgalisele kassaliikmele pikaldase haiguse puhul haiguseraha maksmine oleks haigekassale liiaks koormav.

Need olid küllalt kaaluvad põhjendused, millele on raske vastu vaielda.

Kuid seaduses oli siiski sirgjooneliselt läbi viidud põhimõte, et kõik haiguskindlustuse alla kuuluva tööasutuse teenistuses olevad isikud olgu eranditult haiguse vastu kindlustatud. Kui see isevalitsuslikus tsaaririigis leiti õige olevat, siis ei näi millegagi olevat põhjendatud meie demokraatlikus riigis üksikute käitistes töötavate palgaliste haiguskindlustuse alt väljajätmine.

Siinkohal olgu lisatud, et tööstusliku töö seaduse § 321 muudeti 1917. aastal Vene ajutise valitsuse poolt, millal määrati päevapalga alammääraks 10 rubla ja aastatasuks 3000 rubla, kuna sõjaoludest tingituna oli raha poole oma väärtusest kaotanud. See § tühistati täieliselt seadusandliku delegatsiooni poolt 3. veebruari 1920. a. määrusega, kuna selleks ajaks raha ostujõud oli veelgi vähenenud.

Kas 200 krooni suurune kuupalk on siis tõepoolest nii suur, et see võimaldab igal juhul enesele ja perekonnale arstiabi ja ülalpidamist hankida ka pikema töövõimetusega seotud haiguse puhul, eriti siis, kui suuremaarvuline perekond on toita? Lühiajaliste haiguste puhul võib ju suuremapalgaline end küll aidata, vältava haiguse puhul aga kaugeltki mitte. Kui neljalapselise perekonna pea saab 200 krooni kuus palka, siis tuleb veidi üle 30 krooni iga hinge peale, missuguse summaga on tarvis muretseda toit, riietus, seisusevääriline korter, rahuldada kultuurilised nõuded ja lapsed koolitada, pahatihti ka töövõimetuid vanemaid abistada. Et sellest palgast jatkuks seisusepäraseks äraelamiseks ja veel pikemaajaliseks haiguse raviks, on vaevalt usutav.

Seepärast ei tohiks ühtki palgalist haiguskindlustuse alt välja jätta, mis- sugune asjaolu oma sisult on inimese jätmise haiguse puhul saatuse hoo-

leks. Seaduseandluse püüe peaks olema kõigi kodanike elustandardit hoida iga ettenägematu juhtumi puhuks harilikul tasemel, selleks haiguskindlustuse ulatust laiendades, aga mitte kitsendades.

Kui siiski haiguskindlustuse alt välja jäetakse 200-kroonise kuupalgaga ametnikud, siis tegelikult jäävad selle alt välja isegi madalama palgaga ametnikud. On ju teada, et väga paljudes käitistes maksab tööandja oma ametnike eest haiguskindlustusmaksu täies ulatuses. Kahesaja-kroonise kuupalga pealt on haiguskindlustusmaks 12 krooni, arvates 6% kuupalgast. Seepärast on tööandjal kasulikum 190-kroonine kuupalk tõsta 200 kroonini, millega tööandja on oma ametniku palka tõstes saavutanud efekti, seejuures aga haigekassamaksust vabanedes igal kuul veel 2 krooni võitnud. Ja kalkuleerida juba osatakse. Kui 200 krooni suurune töötasu haiguskindlustuse alt vabaks jäetakse, siis sisuliselt jäävad haiguskindlustuse alt välja juba kõik palgalised, kelle palk ulatub 190 kroonini, või olgu siis, et nõrga tervisega ja suure perekonnaga ametnik ise soovib haigekassa alla kuuluda ja endale vähema palga välja kaupleb, millega ta kindlustab enesele ravi haigekassa arvel.

Kõrgemapalgaliste haiguskindlustuse alt täieliselt väljajätmine ei ole ka sisuliselt õige. Palgateenija ei saa ju alati ühesuurst palka. Palk kõigub samuti kui igasuguse teise kauba hind. Ei ole ka haruldased need nähtused, kus inimesele ta kõige paremais tööaastais maksetakse kõrget palka, kuid vananedes ja tööjõu vähenedes vähendatakse ka tööpalka. Seepärast on pävaselge, et tekib terve klass inimesi, kes oma kõige paremais aastais haigekassa alla ei kuulu ja kohustusi haigekassa vastu ei kannu. Kuid vananedes ja tööjõu ning töötasu vähenedes tuleb haigekassadel paratamata neid oma liikmeiks vastu võtta ja ravida igasuguseid pool-invaliide nendest summadest, mis harilikud töölised oma maksudega maksuma peavad. Haigekassades on liikmeiks vanu ärijuhte, direktoreid, raamatupidajaid, isegi vanu kindraleid ja kubernere, kes oma

vanusepäevil muuks ei kõlba kui kojameheks, värava- või öövahiks. Seepärast kandku kohustusi haigekassa vastu iga palgaline ja ärge viidagu haiguskindlustuse alt kunstlikult välja sääraseid inimesi, kes oma vabrikuga seotud elukutsega sinna kuuluvad. Väikesepalgaliste tööliste kuluvad oma veeringid marjaks ära haiguse puhul enese ja perekonna ravimiseks. Ärgu antagu võimalust tervislikult allakäänud ja vanadusest nõdraks jäänud endistele kõrgepalgalistele haigekassat oma hädadega koormata. Ja nõudlikud, isegi väga nõudlikud on kõik sääraseid endised suured; oskavad haigekassat väga põhjalikult ära kasutada, mis kõigile nendele on väga hästi teada, kes haigekassa tegevusega on vähegi kokku puutunud.

Väärrib märkimist juhtum Tartu Üldhaigekassast, kus Vene kõrgemasse seltskonda kuuluv hädaline daam sobitas end kolmeks nädalaks haiguskindlustuse alla kuuluvasse käitisse tööle, mille järele käis viis kuud ühest kliinikust teise, võttes seejuures haigusraha, mis ulatus sadadesse kroonidesse. Ja nüüd on sama isik juba 8 aastat haigekassat häirinud kohtuprotsessidega, kuna ta arvab enese õigustatud olevat haigekassalt rohkem saama kui ta on saanud. Nõudmised on küll tühja mõistetud, kuid kohtukulud jäid ikkagi haigekassa kanda.

Kui kõrgemapalgalised jäetakse välja haiguskindlustuse alt, siis pandagu maksuma vanaduse ja invaliidsuse kindlustus, et haigekassasid ei koormaks sellased inimesed, kes kogu eluaja pole haigekassa vastu kohustusi täitnud.

Kui teatava palgamääraga isikud jäetakse välja haiguskindlustuse alt, siis on võimalikud sääraseidki juhud, et üks ja sama isik oma palga suuruse muutusest tingituna aasta algul ei kuulu haigekassa alla, aasta keskpaigu kuulub ja aasta lõpul jälle ei kuulu, või ümberpöördukt. Säärane olukord ei tohiks olla lubatav.

Kui hakkame lähemalt vaatlema, kellest koosnevad kõrgemapalgalised vabrikute ametnikud, siis näeme, et õige tunduva protsendi nendest moodustavad välismaalasist spetsid või muidu isikud, kes Eesti vabariigi pinda

ainult niipalju hindavad, kuipalju neil on võimalik siit lüpsa ja lõigata. Kui söödamaa siin lahjaks jääb, siis kaovad nad oma varadega iga nelja tuule poole. Et nendele isikutele haiguskindlustuse arvel soodustusi tehakse, see tohiks küll olla täitsa lubamatu.

Eesti käitistes teenitud tööpalgast peab minema osa tagasi samades käitistes töötavate palgaliste tervisliku seisukorra tõstmiseks ja nende abistamiseks haiguse korral.

Ühe osa palgaliste haiguskindlustuse alt väljajätmine soodustab veel patustamist kindlustusseaduste vastu ja raskestab kontrolli võimalust.

Töösutusi kontrollides leitakse väga sagedasti töötamas igasuguseid noori „oma töö tegijaid“, habemikke „palgata õpilasi“, „platsirentnikke“ jne., kes on tõeliselt küll palgalised, kuid kelle palgavahekorda ei saa haigekassa kindlaks teha, kuna tööandja ega töövõtja seda ei ütle. See salgamine ja varjamine kestab seni, kuni pole tarvis haigekassa abi. Kui kõrgemapalgalised haiguskindlustuse alt välja jäetakse, siis tuleb üks liik „jäneseid“ juure, ja need on nimelt „üle 200-kroonise kuupalgaga ametnikud“, kuigi nad tõeliselt pooltki sellest palgast ei tarvitse teada.

Et töösutuste valdajate seas leidub ka igasuguseid kohustustest kõrvalehiilijaid, selle kohta oleme leidnud rohket materjali „Töö ja Tervise“ veergudelt, kus alasti fakti tööpalkade varjamise kohta on ette toodud seeriatega viisi.

Siinkohal tahaksin märkida ainult ühe iseloomustava juhu. Lauavabriku kontoris töötab raamatupidaja, kes haiguskindlustuse alt on välja jäetud, kuna ta ei kuuluvat vabriku koosseisu — olevat vabrikuomaniku „isiklik sekretär“. Ja ta jäigi haigekassa alt välja aastaiks. Sama isik sai aga halvatus. Ja imelikul viisil oli ta hiljem ometi vabriku raamatupidajaks arvatud ja haigekassa sai teatelehe tema teenistusse võtmise kohta täpselt samal päeval, millal sama „isiklik sekretär“ oli halvatus tõttu kliinikusse viidud! Ja ravida ning haigusraha maksa tuli haigekassal sellele „isiklikule sekretärile“

kuus kuud, sest „n ü ü d oli ta palgatud raamatupidajaks“.

Kas ei ole kõrgemapalgaliste ametnike haiguskindlustuse alt väljajätmisega loodud soodus pind analoogiliste juhtumite tarvis?! Kui tahad oma haiguskindlustuse alla mittek kuuluvale ametnikule teha heategu ja talle võimaldada haigekassa arvel abisaamist haiguse korral, siis vähenda ainult ta palka nii, et see oleks alla 200 krooni kuus. Oled päris seadusepäraselt talitanud, nii et keegi ei saa külge hakata. Ja pikemaajalist ravi vajavad haigused, nagu tiisikus, mao- ja sooltehaavandid jne., ei tule ühe päevaga, nii ütelda, paugu pealt. Nende haiguste puhul on aega selleks küllalt, et palka üheks kuuks vähendada ja haiguskindlustuse alla viimist õigustada.

Kõike eeltoodud kokku võttes ei leia me mingit mõistlikku põhjendust, mis õigustaks kõrgemapalgaliste ametnike väljajätmist haiguskindlustuse alt. Kui seda monarhistlikus tsaaririigis ei tehtud, siis seda vähem ollakse õigustatud seda tegema meie demokraatlikus vabariigis, kus pole mingit põhjust luua erilisi eesõigustatud liike palgalisi nende kindlustuse alla kuuluvuse suhtes. Kõik olgu üheõiguslikud ja kandku ühte viisi kohustusi.

Kui üldse mingit muudatust tahetakse ette võtta, siis võiks ainsa vastuvõetava muutusena kõne alla tulla Vene tsaariaegne seaduse § 321 uuesti ja lule seadmine, võttes aluseks viierublaise päevapalga, mis võrdub praegu 15 kroonile päevas või 375-kroonisele kuupalgale. Üle selle summa ulatuv palk võiks jääda maksuvabaks, kui see riigi ja rahva heakäigu huvides on nii väga tarviline.

Kõikide nende troostiks, kes nii kangesti tahavad kõrgemapalgaliste väljajätmist haiguskindlustuse alt, olgu öeldud, et tänase päevani pole haigekassad kõrgemapalgaliste ametnike palgalt täit kindlustusmaksu kätte saanud. Igasugused tantjeemid, kingitused ja erakordsed gratifikatsioonid on haigekassale teatamata jäetud. Samuti ei ole natuuras antud tasude pealt saadud täit kindlustusmaksu. Näiteks antakse direktorile kahekordne villa ühes suure viljapuuaiaga „rendile“ ja selle eest

võetakse „üüri“ paarkümmend krooni kuus.

Kui jäetakse osa kõrgemapalgaliste töötasust maksuvabaks, siis on õiglane kindlaks määrata haiguskindlustusmaksu alammäär, mida tuleb maksa iga kindlustatu pealt tööpäevas. See maks ei võiks iga tööpäeva eest olla vähem kui kindlustusameti poolt kindlaksmääratud lihttöölise palgalt võetav kindlustusmaks.

Igatahes ei ole haigekassa majanduslikult seisukohalt õiglane praegune olukord, kus näiteks 2-kroonise ja isegi ühe krooni 25 sendi suuruse kuupalga pealt võetava kindlustusmaksuga tuleb anda täielist arstiabi, ühes arvatud arstimid ja ravi haiglas.

Kui haiguskindlustusmaksu alammäär on kindlaks määramata tegevuskapitali osas, siis võib sellega kuidagi leppida, sest haigusraha maksetakse palga suuruse järgi ja perekonnaliikmete abistamise kulud on reguleeritavad haigekassa majanduslike võimalustega. Kuid arstiabi tuleb anda igale abiõiguslikule ühtviisi, olenemata teenistustasu suurusest. Nende kulude katteks saab haigekassa nõndanimetatud arstiabimaksu 2% suuruses kassaliikmete teenistustasust, mis ei kata kaugeltki arstiabi kulusid, kuna kassaliikmete teenistustasu on liiga väike.

Et haigekassa igal juhul saaks korralikult täita kassaliikmeile arstiabi andmise kohustust, on veneaegse 1917. aasta haiguskindlustuse seaduse § 304 ette nähtud, et iga kassaliikme eest maksetav arstiabimaks ei või olla vähem kui 18 rubla aastas. Seda summat pole seaduseandlikult Eesti kroonidesse ümber arvestatud, seepärast ei saa seda normi kasutada. Haigekassade Liit on mitmel korral esinenud ettepanekuga, et 18 rubla seadusandlikult Eesti kroonidesse ümber arvestataks, kuid tänaseni pole need ettepanekud annud tagajärgi.

Nendel, kellesse asi puutub, tuleks veel kaaluda küsimust, kas üldse on otstarbekohane seaduses fikseerida haiguskindlustusmaksu alt vabaks jääva töötasu piiri. Oleme läbi elanud ajajärke, kus üks rubla muutus margaks ja mark sendiks. Ka rahakursi kunstliku allaviimise oleme läbi elanud. Seepärast oleks otstarbekohane jätta haiguskindlustusmaksu alt vabaks jääva töötasu piiri kindlaksmääramine mõne kompetentse asutuse (näit. Kinnituse-nõukogu) hooleks, mis peaks vastava määra fikseerima teatud ajavahemiku kohta ette, seda tarviduse korral muutes. Seega oleks seadus painduvam ja vastaks rohkem meie nüüdisaja kiirtempolise elu nõudeile.

Haigekassades jäägu püsima kassaliikmete omavalitsus.

V. Luksepp.

Kaubandus-tööstuskoja algatusel on jälle päevakorrale kerkinud haiguskindlustuse seaduse muutmise kavatsusi.

Olevat jälle kaalumisel haigekassades valitseva kassaliikmete omavalitsuse kaotamise küsimus, s. t. tahetavat ettevõtjaile võimaldada haigekassade juhtimisest osavõtt. Teiseks kavatsesid ettevõtjate poolt varjatud ja haigekassade poolt hiljem avastatud haigekassamaksude tagantjärele sissenõudmise õiguse iganemise aega piirata ühe aastaga ja — kolmandaks — isikud, kelle aastane palgateenistus ületab 2400 krooni, vabastada kassaliikmeks olemise kohusest.

Kuna kõik need kavatsused taotelevad haigekassade õigustatud huvide piiramist, siis ei saa neist vaikides mööda minna.

Puudutan vaid esimest, kui kõige olulisemat, küsimust: Kas on õigustatud tööandjate nõue, et neid lastaks osa võtta haigekassade juhtimisest?

Meil praegu kehtiv veneaegne 23. juuni 1912. a. haiguskindlustuse seadus esialgsel kujul asetab haigekassad tööandjate võimupiirkonda. Seega tööandjate osavõtt haigekassade valitsemisest ei ole uudiseks.

Haigekassa volinike peakoosoleku koosseisu kuulusid tol ajal ka tööand-

jad, kellel oli iga 3 töölise voliniku hääle kohta 2 häält. Häälte vahekord oli seega $\frac{3}{5} : \frac{2}{5}$ tööliste kasuks.

Koosolekul oli tööliste volinikel igaühel ainult üks hääl, kuna tööandja võis peakoosolekule saata kas või ainult ühe oma esindaja, kel olid siis kõik tööandjale kuuluvad hääled. Selle juures peab märkima veel seda, et häälte lugemisel võeti arvesse ainult koosolekule ilmunud volinikud. Olude sunnil tööliste volinike hulgast mõned pidid koosolekult puuduma (kas haiguse või mõnel muul põhjusel), kuna tööandja esindus ühe voliniku näol oli alati 100-protsendilisel kohal.

Volinike peakoosoleku juhatajaks oli seaduse järgi tööandja või tema poolt määratud isik.

Haigekassade juhatustes oli seadusega ette nähtud tööliste esindajail üks hääl rohkem kui tööandjal. Juhatuse esimees valiti häälteenamusega.

Nii olid teoreetiliselt töölised küll enamuses, kuid tegelikult valitsesid haigekassasid ikkagi tööandjad, kuna tööliste esindusel polnud võimalik alati 100-prots. kohal olla ja nende hulgas ei valitsenud alati ka üksmeel ja ühtehoidmine. Juba üksi teenistuskoha kaotuse kartus ei lubanud üksikuid juhatusliikmeid või volinikke oma teekspidamiste kohaselt tööandjale vastu rääkida ja hääletada.

Üldiselt olid tööliste volinike ja tööandjate esindajate vahelised lahkkelid ja mõtete lahkumineku haigekassade peakoosolekuil ja juhatuse tegevuses alatiseks nähtuseks. Praegu haigekassades valitsevast tavalisest kodurahust ei saanud tol ajal juttu olla. Tööandjate esindajad ei suutnud sageli aru saada (võib-olla ka teadlikult, et olla peremehele meelepärane) tööliste tervishoidlikest oludest ja nõudeist ja sageli takistasid haigekassat korraldamast nõudeile vastavalt abistamist.

Alles hiljuti avaldas „Töö ja Tervis“ väljavõtte 1914. a. „Postimehest“, millest nähtub, kuidas Tartu üldhaigekassa volinikud-töölised olid sunnitud protestiks peakoosolekult lahkuma, kuna tööandjate esindaja koosoleku juhatajana ei täitnud oma kohustusi erapooletult, vaid suunas ja mõjutas koos-

oleku käiku ja otsuseid oma subjektiivse tahtmise järgi.

1912. a. 23. juuni haiguskindlustuse seadus nii sisult kui ka ulatuselt ja ka konstruktsioonilt ei suutnud rahuldada töölistkonda.

Sellest oligi tingitud, et varsti pärast 1917. a. veebruari-revolutsiooni (aprillikuus) esimene ülevenemaaline tööliste nõukogude esindajate konverents püstitas terve rea olulisi nõudeid sotsiaalkindlustuse reformeerimise alal.

Üheks tähtsaimaks nõudeks oli, et haigekassades pandaks kehtima kassaliikmete täieline omavalitsus. Tegelik elu oli näidanud, et tööliste tervishoidlike asutusi on võimelised otstarbekalt juhtima ainult kindlustatud ise.

Tööliste esindajate konverentsi poolt püstitatud nõuete teostamiseks andis ajutine valitsus 4 seaduse novelli. Kõige tähtsamaks nendest oli seaduse novell 25. juulist 1917. a., millega teostati üldine ja tähelepandav reform haiguskindlustuse alal.

Muuseas rahuldati töölistkonna nõudmine ja pandi haigekassades kehtima täieline kassaliikmete omavalitsus, mis on säilinud meil, Eestis, tänaseni.

Seega läheneb Eesti haigekassade omavalitsuse 20. juubeli tähtpäev — 25. juuli 1937. a.

Ja ei ole mingisugust, ei moraalselt ega ka juriidilist, õigust haigekassade senise valitsemise korra muutmiseks.

See osa haigekassamaksust, mida töösturid vormiliselt küll töölistele v a l j a m a k s e t a v a s t palgast kinni ei pea, vaid maksavad haigekassale just nagu oma käest, ei ole tegelikult muud kui ikkagi töölise teenistuse osa, mida töösturid on kohustatud riigivõimu korraldusel haigekassale vahenditult üle andma.

Ka töösturid ise on korduvalt rõhutanud, et kõik maksud kalkuleeritakse tööliste poolt valmistatud väärtuste hinnale juure. Seega ei kannu maksudest tingitud kulusid mitte tööandja.

Võrdlemisi põhjalikult on analüüsitud sama küsimust töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osak. direktor hra J. Sonin „Töös ja Tervises“ avaldatud artiklis 1930. a. nr. 1. Analüüsi tulemuseks on vastus, et tööandjail ei ole mingisugust õigust nõudmiseks, et

neid lastaks osa võtta haigekassade juhtimisest.

Ka otstarbekama ja parema juhtimise saavutamiseks haigekassades pole tööandjate osavõtt õigustatud ega põhjendatud, kuna tegelikult on nähtud, et neil ei ole erilisi kalduvusi ega oskust sotsiaalkindlustuse väljaarendamiseks otseste huvide puudusel.

Võtame näiteks tööõnnetusjuhtumite vastu kindlustamise, mis on täieliselt tööandjate juhtida. Kindlustusühisuste põhikirjades on ette nähtud, et ühisus võib õnnetusjuhtumite läbi vigasaanud isikute arstimiseks ja tööjõu jaluleseadmiseks ise oma ravitsusasutusi asutada ja ülal pidada, võib ehitada maju elukorterite alla üürile andmiseks, võib haigemajade ja õnnetusjuhtumite läbi vigasaanute varjupaikade ehituseks kasutada oma kapitale, võib anda laene eluhoonete, haigemajade ja muude tööliste (minu sõrendus) jaoks määratud asutuste ehitamiseks.

Loeteldud võimalusi pole kindlustusühisused vähimalgi määral kasutanud, kuigi summasid selleks jätkub. Kindlustusühisuste esimeseks ülesandeks, peale abirahade ja pensionide maksmise, peaks olema õnnetusjuhtumite läbi vigasaanuile varjupaikade ehitamine ja ülalpidamine, sest nigelad pensionid ei võimalda õnnetuile pensionäridele inimväärset äraelamist.

Mida on tööliste haigekassasid juhtides suutnud korda saata?

Nad on tööliste ravikorralduse võtnud enda kätte, kuigi seda pole seadusega haigekassadele kohuseks tehtud; on asutatud apteeke, haigemaju, ambulantsi, hambaarstimiskabinette ja muid raviasutusi; on viidud abiraha normid stabiilsele ja maksimaalsele tasemele ja antakse tõhusat toetust kassaliikmete perekonnaliikmete tervishoiuks. Viimast pole aga seadusega otsekohe haigekassadele kohuslikuks tehtud.

Kas valitseks haigekassades praegune abi- ja ravivõimaluste rohkus, kui haigekassad oleksid tööandjate juhtida? Ei kunagi mitte!

Et tööandjad ei suuda paremini hai-

gekassade majapidamisi juhtida kui kindlustatud ise, näitab seegi, et nad pole suutnud enda käes hoida kassaliikmeile arstiabi andmise korraldust.

Praegu kehtiva haiguskindlustuse seaduse järgi lasub kassaliikmeile arstiabi andmise kohustus tööandjail (TTS § 301 j. t.). Kuid haigekassadele on antud õigus seda arstiabi korraldust ettevõtete valdajate arvel enda kätte võtta, kui nad leiavad, et tööandjate poolt korraldatud ravikorraldus ei suuda kassaliikmeid rahuldada.

Ühishaigekassad on peaaegu eranditult kõik seda õigust kasutanud ja kassaliikmete ravikorralduse enda kätte võtnud. Tööandjate ravikorraldus pole seisnud ajakõrgusel.

Kuigi vabrikute juures asuvad haigekassad pole enamuses seda õigust kasutanud, siis ei saa sellest veel järeldada, et suurtööstuste poolt antav ravikorraldus töölistkonda suudab rahuldada. Ennem peab järeldama, et vabrikute juures asuvad haigekassad on rohkem mõjutatud tööandjaist ja seega vähem iseseisvad.

Vabriku ravikorralduse kohta näiteks Narva kalevivabrikus loeme „Päevalehest“ 11. märtsist s. a. nr. 69 tööliste üldkoosoleku kirjeldusest järgmist: „Koosolekul puudutati ka vabriku arstiabi andmist, mille kohta avaldati palju nurinat (minu sõrendus), ei oldud rahul vabriku haigla korraga jne.“

Narva kalevivabriku haigekassas on surevuse protsent väga suur teiste haigekassadega võrreldes. 1935. a. aruande järgi on 600 liikme kohta 26 surmajuhtu, mis tõendab vabriku valituse poolt antava arstiabi puudulikkust ja õigustab tööliste nurinat.

Rakvere haigek. oli 1935. a. 1175 liikme kohta 14 surmajuhtu (kassa- ja perekonnaliikmed kokku).

Viimasel ajal on märgata, et ka vabrikute juures asuvad haigekassad hakkavad kassaliikmete ravikorraldust enda kätte koondama (Sindi j. t.).

Rahva, eriti töölistkonna, tervishoiu huvid nõuavad, et haigekassades jäägu püsima kassaliikmete omavalitsus. Haigekassades valitsegu kodurahu.

Sotsiaalkindlustus Tšehhoslovakkias.

Tšehhoslovakkias on teostatud kõik sotsiaalkindlustuse liigid. Siin on töövõtjad kindlustatud õnnetuse, haiguse, emakssaamise, töövõimetuse, vanaduse, tööpuuduse, lese- ja vaeslapsepõlve vastu. Kõik kindlustusliigid, välja arvatud tööpuuduse vastu kindlustamine, on üldsunduslikud.

Haiguse vastu oli kindlustatud 1934. a. 3.500.000 inimest, see arv langes tööpuuduse tagajärjel 1934. a. — 2.030.000-ni. Kindlustusmaks on 5% tööpalgast, millest poole tasuvad kindlustatud, poole tööandjad. Haigusabiraha maksetakse 62,5—66% palgast, kuni 1 aasta. Haigemajas ravides on toetus poole vähem. Vallalised haigemajas ravides toetust ei saa.

Toetust võib kõrgendada kuni 90 protsendini.

Sünnitamise korral saavad kassaliikmed, kes vähimalt 6 kuud on liikmeks olnud, toetust 6 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist. Toetusraha on niisama suur kui haiguse korral. Pealeselle saavad sünnitajad toetust lapse toitmiseks, last ise oma rinnaga imetades, 12 nädala kestes 31—45% suuruses palgast.

Sünnitus- ja arstiabi on hinnata.

Töövõimetuse ja vanaduse vastu on kindlustatud kõik töölised ja teenijad, alates 16. eluaastast, välja arvatud mõned kategooriad hooajataöölisi ja kodukäsitöölised.

Kindlustusmaks on 3—12% tööpalgast; poole tasub kindlustatu, poole tööandja.

Pensionioigus on neil töövõimetuil, kes juba vähimalt 100 nädalat on kindlustusmaksu tasunud. Pensioni saavad need, kes on 67 ja enam protsenti töövõimest kaotanud.

Vanaduspension maksetakse 65. eluaastast alates.

Põhipension on 550 tšehhi krooni aastas, lisapension üks viiendik kindlustusmaksu summast, mida on tasunud kindlustatu.

Kindlustatu surma korral saab pensioni lesk — 50 protsenti ja vaenelaps 10 prots. suuruses sellest pensionist, millele oli õigus kindlustatul.

Isata-emata lapsed saavad pensioni 20% — kuni 17. eluaastani.

Matuseraha maksetakse 30-kordse päevapalga suuruses.

Õnnetuste vastu on kindlustatud tööstustöölised, aga ka slovakkia ja karpaatide põllutöölised.

Kindlustusmaksu tasuvad tööandjad, 1½ kuni 2 protsendi suuruses tööpalgast arvates. Pensioni ülemmäär — ⅔ töötasu.

Tööpuuduse vastu kindlustamine on vabatahtlik, 1925. a. alates Genti süsteemi alusel. Toetusi töötule maksavad kutseühingud, kuhu tasuvad selleks otstarbeks töölised ise vastavaid makse.

Riik maksab kutseühingute toetustele 100 kuni 150% omalt poolt juure.

Kindlustatud on vaid kutseühingute liikmed. Toetust maksetakse registreerimispäevast alates, riigi toetust 9-st töötaoleku päevast alates.

Toetuse ülemmäär ⅔ töötasust.

Haigekassade juhatuses on 8 liiget, kes on valitud kassaosaliste poolt, 2 liiget tööandjate poolt ja üks valitsuse poolt määratud ametnik.

Töövõimetute, vanade, leskede ja vaestelaste kindlustamist teostatakse erikassades, mida juhib kindlustusvalitsus, mis koosneb 12 kindlustatute, 12 tööandjate esindajast ja 16 isikust, keda nimetab valitsus. Esimehe nimetab vabariigi president.

P.-A. Ühendriikide kõrgemast kohtust.

J. Mikkelson.

Kogu maailm, eriti aga tööliskond, on huviga jälginud president Roosevelti seniseid katseid tööpuuduse kaotamiseks, majanduselu elustamiseks ja teiste suure tähtsusega sotsiaalpoliitiliste reformide teostamiseks. Heast tahtest hoolimata on Roosevelti senised üritused joosnud liivale, sest Ameerika kapitalistid mõtleavad nii: tööstust võib toetada riiklike korraldustega, kuid riik ärgu toppigu oma nina liig kaugele rahamagnaatide asjusse, ärgu katsetataga plaanikindla tootmise korraldustega, tööliste organiseerimise vabaduste kindlustamisega jne.; talupoegadele või n.-n. farmeritele võis ju ai-

nult möödaminevalt kuidagi tulla vastu, kuid ärgu siingi aetagu järjekindlalt poliitikat, mis pole suurrahamaailma lühinägelike-egoistlike instinktidega kooskõlas. Roosevelti reforme oli tarvis ainult niikaua, kuni otsene majanduse katastroofi hädaoht möödus. Niipea kui kapitalistid tundsid end veidi kindlamalt, hakati saboteerima kogu Roosevelti kava.

Üheks kindlamaks Roosevelti sotsiaalpoliitiliste reformide pidurdajaks on osutunud P.-A. Ühendriikide kõrgem kohus. See asutus on oma põhi-seaduse järelevalvega tühistanud kogu Roosevelti kava kändvaimad sambad.

Kõrgem kohus peab valvama selle järele, et põhiseadust täidetaks täpselt, ja kui mõni seadus või määrus, mis on antud P.-A. Ühendriikide parlamendi või n.-n. kongressi poolt, pole kooskõlas põhiseadusega, siis jätkub kõrgema kohtu otsusest, et antud seadust tunnustada maksvusetuks. Nii on kõrgem kohus tunnustanud põhiseadusega vastolus olevaks kuulsa NIRA ja viimasena põllumajanduse toetus- ja korraldamiskava. Need on rängad löögid töölistele ja põllumeestele. Tööliste organisatsioonivabadust ametiühingutesse on püütud küll kindlustada uue n.-n. Wagner-Conneri seadusega, mis peab olema Ameerika tööliste vabaduste „Magna Chartaks“, kuid keegi ei või võtta murki selle peale, et ühel ilusal päeval kõrgem kohus ka seda seadust ei tühistata. Huvitav on kriipsutada alla seda, et kõrgem kohus leiab alati selle asjaolu olevat põhiseadusega kooskõlas, kui riik segab osariikide vahelisse majandusellu selles mõttes, et ta tööandjaid toetab, kuid neile vastutasuks ei või määrata kohustusi, nagu seda tegid eelnimetatud seadused. Kõrgemast kohtust on kujunenud nagu võitmatu kants, mis pidurdab igasugust olulist edu nii sotsiaalpoliitilisel kui ka puhtmajanduslikul alal. Kõrgem kohus koosneb 9 liikmest, kes määratakse presidendi poolt senati heakskiitmisel. Senatil on kõrgema kohtu liikmete määramisel suur mõju. Kõrgema kohtu liikmed määratakse eluajaks, kusjuures neil on õigus astuda tagasi, kui nad on saanud 70 aastat vanaks. Tegelikult tuleb väga harva ette juhtumeid, et kõrgema kohtu liige astub tagasi 70-aastaselt. Harilikult ollakse seal elu lõpuni. Ameerikas tähendab kõrgema kohtu liige olla juriidilise karjääri tippu. Majanduslikult pole aga kõrgema kohtu liikme palk, võrreldes Ameerika oludega, kuigi suur — esimees saab 25.000 dollarit ja liikmed 20.000 dollarit aastas. Samal ajal saavad mõne käitise juriskonsuldid palju kõrgemaid palku. Kõrgema kohtu vanameelsus on tingitud ka palju puhtsüülikust koosseisust. Praeguse kohtu „noorur“ on Roberts, 61 a. vana, Stone 64 a., Cardozo 66, esimees Hughes 74, Reynolds ja Sutherland samuti 74, Butler just 70, Van

Devanter 77 ja Brandeis 80 a. vanad. Van Devanter on olnud kõige kauem kohtu liige. Ta nimetati kohtunikuks juba 1911. a. Loomulik, et nii vanade meeste kogus ollakse neis elukäsitustes ja arvamistes kinni, mis valitsesid sel ajal, kui need raugad olid alles „rohelised“. Kui nii vanade meeste kogu peab valvama äärmiselt vanamoelise põhiseaduse järele, mis koostati siis, kui ühiskonnas polnud esikohal põlevad sotsiaalsed probleemid sel kujul ja ulatuses kui tänapäeval, siis pole midagi imestada, kui kohtu töö tulemuseks valmivad sellased otsused, mis pidurdavad tänapäeva sotsiaalpoliitikat. Peaviga pole aga vanades kõrgema kohtu liikmetes, vaid põhiseaduses eneses. Ameerika pioneeride ajajärk ei tunnustanud tänapäeva majanduselu keerdsõlmi. Olemasolevat põhiseadust on väga keeruline ja raske muuta. Muutmiseks peaks mobiliseerima võimsa entusiasmilaine. Põhiseaduse muutmise ettepaneku poolt peab olema kongressi senat ja saadikute koda $\frac{2}{3}$ häälte enamusega, ja peale selle veel $\frac{3}{4}$ osariikidest. 1787. a. vastuvõetud põhiseaduses on muudetud ainult 11 punkti — või õigemini 9 olulisemat muudatust põhiseaduses 150 aasta jooksul pole tõesti palju.

Ameerika tagurlus püüab kõigi abinõudega takistada põhiseaduse muutmist selles suunas, mis annaks kongressile volitused moodsaks seadusandluseks ja võimaldaks valitsust oluliselt korraldada majanduselu. Näit. juba 1924. a. võeti kongressi mõlema koha poolt vastu põhiseaduse muudatusettepanek, et kongressil oleks õigus korraldada osariikides lastetöö küsimust, kuid tänapäevani on see põhiseaduse muutmise ettepanek alles vastu võtmata seepärast, et ei saada $\frac{3}{4}$ osariikide valitsuste enamust. Sellases olukorras on kerge kujutada ette, milliste raskustega tuleb võidelda Ühendriikides sotsiaalpoliitiliste reformide eest. Võiakse ju ütelda, et ega põhiseadusest maksa alati kramplikult hoida kinni, kui see on läinud ajast ja arust. Inglise oskavad oma asju alati hästi korraldada ka ilma kange põhiseaduseta, kuid Ameerikas on kogu rahamaailma kaal selle eest valvel, et kõrgem kohus

ei laseks mööda neid momente, mis tulevad nendele ringkondadele kasuks.

Kõrgema kohtu isikliku koosseisu määramine ei ripu alati ära sellest, milline on president — demokraat või vabariiklane. Teatavasti on Ameerikas kahe-partei-süsteem ja töölistel pole seni õnnestunud organiseerida oma tugevat parteid, mis suudaks end kongressil panna maksma ja selle kaudu ka kõrgema kohtu koosseisule avaldada mõju. Töölised toetavad suures enamikus üht või teist presidenti, oleneb muidugi sellest, milline programm on ühel või teisel presidentil. Sotsialistide kandidaadid on jäänud vähe-
musse. Hilisemal ajal on kerkinud üles päris aktuaalselt kavatsus asutada iseseisev tööliste ja farmerite partei. Milliseid tulemusi need kavatsused an-
navad, näitab tulevik.

Praegune kohtu koosseis on oma maailmavaatelt ja töökspidamiselt mitmesugune, kusjuures konservatiividel on enamus. Sõna radikaal ei saa ka juhatuse liikmete kohta tarvitada, sest sõna „radikaal“ tähendab Ameerikas kommunisti või sotsialisti. Puht-vanameelsed on Van Devanter, Reynolds, Sutherland ja Butler. Puht-liberaalid

on Brandeis, oma vanusest hoolimata, ja Cardozo, kuna Stone asub neile kaunis lähedal oma seisukohtade poolest. Need kolm moodustavadki selle 3-liikmelise vähemiku, kes hääletasid põllumajanduse kava põhiseadusega vastoolu kuulutamise vastu. Neist on tagur-
lisemad Roberts ja Hughes, kelledest viimane oli omal ajal Wilsoni konkurent presidendi valimistel ja oli juba sel ajal Wilsonist veidi paremal. Tema vastu tehti senatis kõva opositsiooni, kui Hoover tahtis teda määrata kõrge-
ma kohtu esimeheks. Ta ilmutas radikaalseid tendentse ja leidis toetust liberaalide poolt. Nii imelik, kui see ka ei ole, on vana 80-aastane Brandeis neist kõige radikaalsem ja koos Reynoldsi ning Robertsiga nad mõjutavad teataval määral mõningais küsimusis teisi. Brandeis on kõrgemas kohtus igal võimalikul juhtumil võidelnud trustide vastu, kellel on ühendriikides võrdlemisi suur võim ja kaudsetel teedel panevad presidendid ja valitsused oma kasuks tööle ning pidurdavad sotsiaalseadusandlust. Igatahes pole lõbu olla presidendiks hea reformitahtega, kui on olemas sellane käsist ja jalust siduv antikvariaati kuuluv põhiseadus ja eelkirjeldatud kõrgem kohus.

Eduard Rosenberg 50-aastane.

*Ühe seltskonna- ja kauaaegse haigekassa tegelase,
Eestimaa vanima haigekassa esimese esimehe elukäik.
Balti Puuvillavabriku ja haigekassa ajaloo.*

12. aprillil 1936 sai Balti Puuvillavabriku haigekassa esimees Eduard Rosenberg 50-aastaseks.

E. Rosenberg sündis 30. märtsil (v. kal.) 1886. a. Petserimaal, Meremäe vallas, Koidu talus, taluomanik Ferdinand Rosenbergi noorima pojana. 6 aasta vanuselt kaotas surma läbi ema ja edaspidine kasvatus arenes vanemate vendade ja õdede hoole all. 7-aastaselt hakkas talus karjas käima, mis kestis kuni 14 aasta vanaduseni. Ühe aasta tegi ta talus kõik talutööd, kuna vanemad vennad viibisid kodust kaugemal. Talvisel ajal, kui karjaskäimist ei olnud, käis 4 talve koolis, omandades Petseri mi-

nisteriumikooli lõputunnistuse. Et perekond talus oli suur ja talu võlgades, muutus väikese koha peal eluüalpidamine raskeks ja E., kui vendadest kõige noorem, lahkus kodust, et linnas teenistust ja leiba leida. 30. jaanuaril 1903. a. leidis ta juhuslikult koha Balti Puuvillavabrikus, praakimise jaoskonnas, kirjutajana-jooksupoisina ja on samas vabrikus teeninud mitmesugustel kohtadel kontoritööde alal vahetpidamata kuni tänaseni, seega üle 33 aasta.

Teenistusse astumisel oli vabrikus tööaeg kella 7 homm. kuni kella 7 õhtul, pooleteiseltunnilise lõunavaheajaga, ja palka makseti 50 kopikat päevas.

Kuna edaspidine E. R. elukäik on väga tihedasti seotud Balti Puuvillavabriku oludega, ei saa tema isikliku elu kirjeldamisel minna mööda mõnesugustest nähtustest vabrikus.

Varsti pärast 1905. aastat hakkas vabrikus, nagu ka mujal tol ajal, üles kerkima hariduslik tegevus tööliste ja ametnike keskel. Vabriku juures asutati laulu- ja muusikakoore, asjaarmastajate näitlejate ringe, väärtuslik raamatukogu, pandi toime piduõhtuid, väljasõite jne. Vabriku poolt antud raamatukogu ruumid muutusid nagu mingisuguseks klubiks, kus iga õhtu peeti vaidlusi mitmesuguste küsimuste üle, malevõistlusi jne. Kõigi nende ürituste hingeks ja algatajaks oli tol ajal Balti Puuvillavabrikus raamatupidaja abina teeniv, praegune linna tervishoiu osakonna direktor dr. N. Sarv. Ka E. R. võttis osa kõigest sellest tegevusest, kus tuli käia lauluharjutustel, organiseerida raamatukogu, mängida kaasa näitemängudes (E. R. mängis asjaarmastajana kaasa vabriku piduõhtutel 5—6 näitemängus, vahest peaosades), oli isegi juhtumeid, kus arutati poliitilisi küsimusi, näiteks, kas töölistel tol ajal üldse maksis võtta osa Vene riigi duuma saadikute valimistest, või üldse duuma valimisi boikoteerida jne.

Vabriku valitsus alguses tuli palju vastu nendele püüetele, andes selleks kasutamiseks vastavad ruumid ja toetades vahest rahaliselt. Kuid varsti tuli kõigele sellele järsk lõpp.

Suurema ruumi ja hea akustika ärakasutamise mõttes peeti lauluharjutusi vabriku sauna riietumisruumis. Ühel kevadisel õhtupoolel (vist oli see 1907. või 1908. a.), kui parajasti kõige suurema hooga meeskoor, umbes 20 inimest, harjutas laulu „Isamaa ilu hoieldes“, selgus, et saun oli politsei poolt ümber piiratud ja kõikide seesviibijate nimed märgiti üles vabriku pristavi S. Vassiljevi poolt. Selgus, et lauluharjutusteks oli politsei suusõnaline luba olemas, kuid puudus kirjalik luba, ja nii tembeldati kogu see lauluharjutus loata koosoleku pidamiseks. Kuna varsti pärast seda oli vabrikus streik, siis määrati kuberner Korostovetsi poolt igapähele, kelle nimi oli üles kirjutatud, administratiivselt aresti-karistus 1 nä-

dalast kuni 1½ kuuni. Laulukoori juhile N. Sarvele määrati 1½ kuud, E. R. ja mõnele teisele 4 nädalat ja teistele vähem. Karistuse alla langes 20 inimest. Sellega oli aga ka tehtud täieline lõpp igasugustele edaspidistele hariduslikele püüetele Balti Puuvillavabrikus. Raamatukogu ruumid suleti, raamatud konfiskeeriti, kuna igasuguste piduõhtute ja loengute korraldamine, laulukoorid ja ringid täiesti ära keeldi.

1913. aastal, kui pandi maksma Vene valitsuse poolt haiguskindlustuse seadus, oli tolleaegse Eestimaa kubermangu territooriumil organiseerumas

Eduard Rosenberg.

esimene haigekassa selle seaduse põhjal Balti Puuvillavabrikus. Määratuna vabriku poolt haigekassa esimeseks esimeheks, tuli E. R. peaaegu ainuüksi organiseerida haigekassa asjaajamist ja arvepidamist. Kuna Balti Puuvillavabriku haigekassa asutati Eestimaa kubermangus esimesena, oli tema organiseerimise juures palju raskusi selles mõttes, et puudusid igasugused kogemused ja andmed haigekassade kohta üldse. E. R. tuli selle kohta pidada pikki läbirääkimisi ja nõupidamisi tolleaegsete tööinspektoritega, või, nagu neid siis nimetati, vabrikuinspektoritega, vanema vabrikuinspektoriga Rutkovskiga ja jaoskonna vabrikuinspektori Rõtshkoviga. Raskustest saa-

di üle ja haigekassa on jäänud iseseisvana püsima tänapäevani, kuna E. R. väga väikeste vaheaegadega on tema juhtimisest osa võtnud, alul vabriku valitsuse poolt määratuna, pärastpoole liikmete poolt valituna, kuni siiani.

Seoses haigekassa tegevusega on E. R. võtnud osa ka Eesti Haigekassade Liidu tegevusest juhatuse liikmena ja esimehena, on olnud 3 aastat Kinnitusnõukogu liige ja on praegu 1. jaoskonnana Kinnitusameti liige. Praegu on E. R. Eesti Haigekassade Liidu abiesimeheks.

E. R. on olnud tegev väga mitmesugustes seltsides ja organisatsioonides, muu-hulgas ka Tallinna Vastastikku Vastutavate Ametnike Ühingu umbes 10 aastat, olles sealjuures mõni aeg selle ühingu nõukogu esimeheks. Pea-aegu kõikides vabriku juures olevates seltsides, nagu haridusselts, ametnike laenu- ja hoiukassa, ametnike matusekassa, tarvitajateühisus (nüüd likvideeritud), on E. R. olnud kas asutajaks, esimeheks või muidu juhtival kohal.

Vabriku-teenistus, nagu juba eelpool öeldud, algas praakimise jaoskonnas kirjutajana-jooksupoisina, pärastpoole

oli ta kontoriametnik raamatupidamise jaoskonnas, siis vabriku raamatupidaja abi ja 1911. a. alates vabriku raamatupidaja. Kuna aktsiaseltsi pearaamatupidamine on koondunud vabriku peajuhatuse juure, milline asus Vene ajal Petrogradis, revolutsiooni ajal aga side Petrogradiga katkes, tuli tal mõni aeg ka juhatuse, s. o. aktsiaseltsi pearaamatupidaja kohuseid täita. Praegu juba mõned aastad on kogu pearaamatupidamine jälle koondunud juhatuse juure (S. Karja tän.), kuna E. R. praegune ametala on öieti vabriku kontori juhatamine.

Perekonnaelu: abielus 1911. a. kevadest (varsti täitub 25 aastat abielusolemist), Pruuna-Lehtse kooliõpetaja Hans Tischi tütre Salme Tischiga. Lapsi — 2 tütart (24- ja 13-aast.) ja poeg 20-aastane.

E. Rosenbergi hinnatakse kui tublit ja kohusetruud töömeest, kes oma vastutusrikka kutsetöö kõrval on tegevalt võtnud osa seltskonnatööst ja haigekassa juhtimisest, kus ta oma suurte kogemustega on võinud väga palju tunnustatud tagajärgedega tööd teha.

Tekstilvabriku osakondi.

Kindlustusameti otsuseid.

4. jsk. tööinspektori ringkonna kindlustusameti koosolek oli 2. mail 1936. a. Viljandis. Koosolekust võtsid osa juhatajana Viljandi 1. jaoskonna kohtunik A. Kurik, aruandjana tööinspektor Vardi (Veidenbaum), tööandjate esindajaina dr. M. Laamann Viljandist, Teffer Sindist, maavalitsuse esindajana N. Vatter, tööliste esindajaina Andresson Pärnust, Paul Paal ja Th. Jürgenson Viljandist, Somson Sindist ja asetäitjaina sõnaõigusega prl. Jürgens Põltsamaalt ja August Paal Viljandist.

Otsustati Viljandi ühishaigekassa end. liikme Oskar Lichti kaebus eelmise kindlustusameti otsuse peale esitada kindlustusnõukogule.

Arutati Viljandi ja Põltsamaa ühishaigekassade liitmise küsimust. Kuna aga Põltsamaa haigekassa seisab kategooriliselt ühinemise vastu ja Viljandi ühishaigekassa on asunud erapooletule seisukohale, siis kindlustusamet, võttes arvesse ka Põltsamaa haigekassa praegust töötamist ja majanduslikku seisust, otsustas häälteenamusega mõlemad haigekassad jätta iseseisvalt töötama.

Jäeti tagajärjeta Sindi ühishaigekassa liikme Liisa Hendriksoni kaebus sama haigekassa peakoosoleku otsuse peale temale Tallinnas tekkinud ravikulude tasumises, põhjusel, et Liisa Hendrikson oli asunud väljapoole ravile haigekassa juhatuse sellekohase loata, olgugi et haigekassa lepingarstidest üks temale Tallinnas ravimist oli soovitanud. Ka võeti arvesse, et Liisa Hendrikson olevat igal aastal vabrikus ühe kuu töö ja siis hakkavat haigekassa ravi tarvitama ja abiraha võtma kuni seaduses ettenähtud ülemäärani. Kuna aga säärased asjad on haigekassale koormaavad, siis haigekassade esindajad leidsid, et tuleb hakata vastutustundmatute kulude tekitajate vastu otsima abinõusid. Arvati ka, et kõige otstarbekamaks mooduseks oleks see, kui seadust muudetakse vastavalt nii, et igal abisaajal tuleks endal tasuda ka ravikuludest vähimalt 10%, mis kindlasti väldiks põhjuseta abitarvitamise ja tagaks haigekassadele korrapärasema töö ning majandusliku seisu, sest siis ei tuleks enam ette, et iga tühise asja pärast, aga sageli ka päris põhjuseta, arstide poole pöördutakse ja haigekassale kulusid teha.

Otsustati Viljandi ühishaigekassa liikme Pauline Lauri kaebus tema poja haiglakulude haigekassa kanda võtmise asjus jätta tagajärjeta, kuna Viljandi ühishaigekassa määrused näevad ette perekonnaliikmete haiglasse paigutamist ainult ravi otstarbel, kuna aga Leonhard Laur oli haiglasse saadetud nak-

kushaiguse puhul isoleerimise puhul terveist, nagu nähtus dr. Kima poolt esitatud tunnistusest. Isoleerimine nakkushaiguste puhul kuulub aga linna tervishoiuosakonna kompetentsi, milleks linn saab isegi riigilt summasid. Sama arst tõendas ka veel, et Leonhard Lauri oleks saanud ravida täiesti kodus.

Arutusel oli A.-S. Kreenbalti kirjakudumise osakonna tööliste palve nende käitise üleviimiseks Pärnu ühishaigekassa alt Sindi ühishaigekassa alla. Kuna aga kindlustusametile otsuse tegemiseks leiti olevat tarvilised vastavalt kindlustusnõukogu seletusele mõlemate haigekassade peakoosoleku seisukohad, siis otsustati küsimus jätta lahiseks ja oodata nende haigekassade vastavaid peakoosolekute seisukohti.

Vaadati läbi Viljandi maavalitsuse kaebus Viljandi ühishaigekassa vastu, kuna see ei varustavat nende käitisi esimese abi tarvetega. Küsimust kaaludes leidis kindlustusamet, et praegu puuduvad küll igasugused vastavad määrad, mis sunniksid haigekassasid varustama käitisi oma arvel esimese abi andmise tarvetega, et aga kindlustusnõukogu oma seletusega 15. märtsist 1936. a. on annud seletuse, et haigekassadel tuleb käitisi varustada, siis vaidluste järele leiti, et kindlustusameti kohuseks ega ülesandeks ei ole arvutada kindlustusnõukogu seda seletust, vaid ta otseseks seaduslikuks kohustuseks on kindlustusnõukogu otsuste elluviimine, mis pärast otsustati Viljandi ühishaigekassale teha kohuseks varustada Viljandi maavalitsuse käitisi esimese abi tarvetega haigekassa usaldusarsti poolt näidatud koosseisus, hiljemalt 1. juunil 1936. a. Selle otsuse peale on haigekassal võimalus edasi kaevata kindlustusnõukogule.

Võeti teadmiseks Viljandi ühishaigekassa 25. märtsi s. a. peakoosoleku protokoll ja järgmisena võeti vastu sama kassa 1935. a. aruanne.

Vaadati läbi Sindi ühishaigekassa volinike peakoosoleku, 15. märtsil s. a., protokoll ja kinnitati sama kassa 1935. a. aruanne.

Tehti teatavaks Pärnu ühishaigekassa revideerimise kohta koostatud akt jaoskonna tööinspektori poolt ja järgmise punktina määrati kindlaks põllutööliste keskmised aastased palganormid „Riigi Teatajas“ nr. 12 — 1936. a. väljakuulutatud põllutööliste õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise seaduse § 15 alusel.

Kinnitati rida piiskäitisi ringkonnas asuvate haigekassade alla ja arvati likvideeritud käitised sealt välja.

Balti Puuvillavabriku haigekassa tegevusest.

1935. a. on Balti Puuvillavabriku haigekassal olnud sissetulekuid liikme- ja juuremaksudest kr. 33.308.64 ja muid tulusid kr. 220.51, kokku kr. 33.529.15.

Sellest on maksetud abirahadeks kassaliikmeile 44%, perekonnaliikmete ravi- ja abirahadeks 32%, valitsemise ja muudeks kuludeks 14%, ülejääk 10%.

Liikmete arv 1. jaanuariks oli 1339 kassaliiget ja 653 perekonnaliiget

Haigestusid: mehed 115 juhtumil 2194 kalendripäeva, naised 423 juhtumil 8686 kalendripäeva. Pealeselle oli 10 sünnitajat ja 6 surmajuhtu, neist üks enesetapp ja üks roim.

Iga päeva kohta oli 6 mees- ja 24 naishaiget ja 4 haiget õnnetusjuhtumite tagajärjel. Hariliku haiguse keskmine kestus oli 20 päeva ja õnnetusjuhtumi tagajärjel 15 päeva.

Perekonnaliikmed on tarvitanud arstiabi: haiglais 54 isikut 1101 päeva, sanatooriumides ja koloonias 14 last 615 päeva ja sünnitusabi haiglas 5 isikut 41 päeva, kokku 73 isikut 1757 päeva. Visiite on perekonnaliikmed kasutanud: arstide juure 1027 visiiti, ambulatooriumi 1352 visiiti; arstid on haigete juures kodus käinud 468 korda. Arstimeid on apteekidest välja antud perekonnaliikmeile 5428 retsepti järgi.

Haigekassa tagavarakapitali seis 31. dets. 1935. a. oli kr. 21.355,24, pealeselle tegevkapitali ülejääk kr. 1.675,02 ja deebitorid kr. 311.—. Vallasvara tegelik väärtus kr. 833,98.

Volinike peakoosolek, mis peeti 26. aprillil s. a., kinnitas 1935. a. aruande ühel häälel.

Pealeselle otsustas peakoosolek: toetada sanatooriumi ja puhkekodudesse saadetavaid lapsi kuni kaks kuud 10 krooniga kuus.

Otsustati tellida igale volinikule E. H. Lиду häälekandja „Töö ja Tervis“ 1936. a., see-ga 45 eksemplaari.

Tallinnas elavate lepinguarstide visiidi hinda Nõmme linna piirides elavate haigete perekonnaliikmete juure suurendati 50%.

Kassaliikme Alide Kassi palvel tasutakse ta poja ravikulu Kr. 5.— Lustivere sanatooriumile. Samuti rahuldati ka kassaliikme Georg Dub'i palvel ja lubati talle üheksandat toetust Kr. 10.— lapse sünni puhul, milleks juhatusel ei olnud õigust, sest sünnitus oli 2 päeva enne peakoosoleku poolt määratud ikuist perekonnaliikmeks registreerimise ooteaega.

Tööinspektori (revident-instruktori) revideerimise tulemused ära kuulunud, puoldas koosolek juhatusse seisukohti ja otsustas kõigis põhimõttelisis küsimusis jääda ära ootama kindlustusameti või kindlustusnõukogu seisukohti.

Pealeselle võeti ühel häälel vastu otsus: peakoosolek leiab, et juhatus on õigesti talitanud, makstes 1935. a. valimisi korraldava komisjoni liikmeile tasu nende poolt tehtud kantseleiliste tööde eest, sest selle komisjoni liikmed ei ole peakoosoleku poolt valitud, vaid nendele tuleb vaadata kui tööjõududele, keda juhatus on palganud teatud töö tegemiseks, ja põhikirja järgi on juhatusel selleks õigus.

Selle punkti all juhatusse poolt antud seletuse toome järgmises numbris pikemalt.

On iseloomustav nähtus, et aasta-aruande koosolekust võetakse vähem osa, kuna aga peakoosolekust, mil toimuvad valimised juhatusse ja revisjonikomisjoni, võetakse osa elavalt. Oleks soovitatav, et ka aruande-koosolek oleks arvurikkam, sest volinikud peaksid olema huvitatud ka haigekassa tegevuse tulemustest. Ei tohiks olla koormav ainult kaks korda aastas paar tundi haigekassale pühendada, elavad ju kõik haigekassa läheduses.

Haigekassade tegevusest.

Tartu üldhaigekassa volinike korriline peakoosolek

peeti 5. aprillil kell 10 hommikul. Peakoosolekust võttis osa olemasolevast 110 volinikust 90 volinikku.

Peakoosoleku päevakorras oli 9 punkti, mis on järjekorras järgmised:

1. Peakoosoleku avamine ja peakoosoleku juhatusse valimine. Peakoosoleku avas juhtuse esimees M. Toom. Peakoosoleku juhatajaks valiti M. Toom, tema abiks O. Koplus. Protokollisid asjaajaja K. Luik ja ametnik A. Vuhka.

2. Kassaliikmete kaebused juhatusse otsustest vastu.

Peakoosolek vaatas läbi kassaliikme O. Värk'i kaebuse tema ema abiõiguslike perekonnaliikmete nimestikku kandmata jätmise pärast. Peakoosolekul selgunud asjaoludel otsustati O. Värk'i ema kanda abiõiguslike perekonnaliikmete nimestikku.

Kassaliikme A. Beloussovi palvel puhul, tasuda ta naise kliinikuravikulud üle kahe kuu, peakoosolek, arvestades erakordseid asjaolusid, otsustas kulud tasuda haigekassa normide ulatuses.

3. Haigekassa 1935. aasta tegevuse ja kassaaruande kinnitamine.

Volinikele trükitult kättesaadetud aruandes on märgitud, et kassaliikmete teenistustasu on tõusnud 10% võrra võrreldes 1934. a. teenistustasuga. Samuti on tõusnud kassaliikmete arv, kelle keskmine arv aasta jooksul oli 5443,3 isikut 3820 perekonnaliikmega. Haigekassa omakapitalid on tõusnud aasta jooksul Kr. 3.980.13 võrra, mille juures lootuseta võlgasid on kustutatud Kr. 4.579.51 väärtuses. Haigusraha on maksetud normide järgi, mis on väga lähedal suurimatele seaduses lubatud normidele. Arstiabi anti vaba arsti valiku põhimõtte alusel. Perekonnaliikmeile anti arstiabi normide järgi, mis osutusid küllaldasiks. Aasta jooksul viidi läbi perekonnaliikmete järell kontrolli, mille tulemuseks kustutati abiõiguslike nimestikust 728 isikut. Haigekassa koosseisu kuuluvate käitiste arv tõusis 917-lt 996-ni. Haigekassal on suvekoloonia Udernas, mis töötas 27. maist kuni 31. augustini. Koloonias viibis 226 isikut 3663 päeva. Haigekassal on oma hambaarstimiskabinett. Arstiabi tarvitamine on olnud

võrdlemisi sage — iga kassaliikme peale 7,7 visiiti ja iga perekonnaliikme peale 2,7 visiiti. Haiguse tõttu töövõimetute kassaliikmete arv oli keskmiselt 141 isikut päevas. Ravilas viibis haigekassa arvel aasta läbi keskmiselt 54,6 isikut. Haigekassa äriseis oli aasta algul Kr. 73.955,95 ja aasta lõpul Kr. 81.094,46.

Peakoosolek vaatas läbi ja kinnitas 1935. aasta aruande ühel häälel.

Samuti kinnitas peakoosolek juhatuse otsuse lootuseta võlgade, Kr. 4.579,51 suuruses, arvelt kustutamise kohta.

4. Haigekassa apteegi asutamise küsimuse otsustamine.

Juhatus selgitas apteegi asutamise vajadust, mis on osutunud tarviliseks, sest haigekassale on viimase tervishoiu peavalitsuse ringkirja põhjal raskendatud kontrolli teostamine arstimate tarvituse üle, kuna on keeldud haigekassale välja anda retseptide ärakirju. Pealeselle muutub apteekidel arstimate pealt hinnalanduse saamine tulevikus küsitavaks, kuna arstimate hinnakirja määrukses pole haigekassasid võetud hinnalanduse saajate nimestikku, nii et hinnalanduse andmine on oleva apteekrite heaksarvamisest.

Juhatus ettepanekule järgnevatel sõnavõttudes rõhutati oma apteegi asutamise vajadust ja selle kasulikkust. Ei puudunud ka üksikud hääled oma apteegi avamise vastu. Kaheldi, kas apteek end tasub; teised seevastu kartsid, et oma apteek hakkab ehk andma liiga lahja rohtu(!).

Läbirääkimiste järele võttis peakoosolek ühel häälel vastu järgmised otsused:

1) Asutada Tartu Üldhaigekassale haigekassa apteek; 2) volitada haigekassa juhatust nõutama apteegi avamise luba ja tege-ma apteegi avamiseks kõik vajalised eeltööd; 3) juhatusele ülesandeks teha koostada apteegi sisseseadmise ja tegevuse eelarved ja need esitada kinnitamiseks volinike peakoosolekule; 4) võimalikud kulud katta raviasutuste ja apteegi kapitali summadest.

5. Juhatusel liikmete ja nende asemike arvu kindlaksmääramine, nende valimine ja tasuküsimuse otsustamine.

Peakoosolek otsustas: 1) juhatuse liikmeile tasu maksa senises suuruses; 2) valida seitse juhatuse liiget ja seitse asemikku.

Juhatusel liikmete kandidaatide ülesseadmisel oli märgata, et peakoosolek jagunes mitmesse erirühma, millest igaüks oma kandidaate tahtis täiearvuliselt läbi viia. Selleks seati 90-ne peakoosolekust osavõtva voliniku seast üles mitte vähem kui 25 kandidaati. Mitmekordse valimise järele valiti juhatus järgmises koosseisus: Mihkel Toom, Oskar Koplus, Erich Neumann, Arnold Laane, Aleksander Assor, Aleksander Koolmeister ja Eduard Paide. Nendest on viis endist ja kaiks uut; viimased kaiks olid ka 1934. a. juhatuse liikmeiks. — Juhatusel liikmete asemikeks valiti: N. Stamberg, K. Tralla, J. Latik, A. Tõnisson, J. Raudsepp, M. Vaik ja A. Erdmann.

6. 22. ja 23. veebruaril Tallinnas ärapeetud Eesti Haigekassade Liidu XIV kongressi aruanne.

Kongressi aruande kandis ette asjaajaja K. Luik, kes ühtlasi andis pikema ja üksik-asjalise ülevaate Eesti Haigekassade Liidu tegevusest ja püüdeist.

7. Revisjonikomisjoni liikmete ja nende asemike arvu kindlaksmääramine, nende valimine ja tasuküsimuse otsustamine.

Peakoosolek otsustas valida kolmeliikmelise revisjonikomisjoni ja kolm asemikku. Revisjonikomisjonile otsustati tasu maksa senises suuruses.

Salajasel hääletusel valiti revisjonikomisjon tagasi endises koosseisus, ja nimelt: Georg Lind, Samuel Lepson ja Hugo Rose. Revisjonikomisjoni liikmete asemikeks valiti Erich Paabo, Ferdinand Seidelbach ja August Tenen.

8. Põhikirja § 82 täiendamiseküsimus.

Haigekassa põhikirjas pole ette nähtud juhatuse liikmete ajutise asendamise võimalust asemikega. Tegelikus elus on see aga osutunud vajaliseks. Seepeärast otsustas peakoosolek põhikirja § 82 täiendada uue lõikega järgmises redaktsioonis:

„Samal viisil asendatakse juhatuse liikmeid asemikkudega, kui juhatuse liige ajutiselt omi kohuseid täita ei saa haiguse, tööolude, Haigekassa asukohast eemaloleku või muude kaaluvate põhjuste tõttu. Säärane asendamine on ajutine ja kestab ainult kuni takistavate asjaolude lõppemiseni.“

Pealeselle võttis peakoosolek vastu järgmise soovivalduse:

„Peakoosolek teeb juhatusele ülesandeks esitada järgmisele volinike peakoosolekule põhikirja muudatuste ettepaneku, milles oleks ette nähtud volikogu, juhatuse ja revisjonikomisjoni volituste kestvus kolm aastat.“

9. Läbirääkimised.

Läbirääkimiste all kanti ette piasasju ja mitmesuguseid soove. Näit. pole mõni perekonnaliige saanud kliiniku saatekirja erakliinikusse minekuks, maal ei olevat hammaste ravi võimalust, lubatagu arstimate võtta haigekassa arvel apteegist ilma arstimistäheta, muudetagu senist arstimate andmise viisi ning antagu arstimid välja otseseid haigekassa arvel jne. Üks volinik leidis olevat ülekohtuse märkuse tegemise kassaliikmele, kes haiguse tõttu oli töölt vabastatud, kuid leiti kontrollimisel pesu pesemas. Üks volinik võttis sõna kassateenijate vastu, kes ei käituvat kassaliikmetega nagu sulane peremehega; iga kassaliige olevat haigekassa aktsionäär ja peremees ja kassateenija pidavat igale kassaliikmele suhtuma kui peremehele (!). Üks volinikest ei leidnud jälle õige olevat, et kassateenijad ralkendatakse pühapäeval päeval tehniliste jõududena peakoosoleku teenistusse protokollkirjutajana jne. Kõigile soovivaldustele ja seletusepärimistele anti juhatuse poolt vastused.

Peakoosolek lõppes kell 4.30.

K. L.

Narva linaktramise manufaktuuri haigekassal

oli 1936. a. tulu 29.399 kr. 66 s. Kulutati: toetusrahaks kassaliikmeile 14.563 kr. 11 s., matuserahaks perekonnaliikmeile 385 kr., ravikuludeks perekonnaliikmeile 9029 kr. 37 s., valitsemiseks 1931 kr. 98 s.

Tagavarakapitali kanti 5%, 1926 kr. 46 s., ja ülejääk 1503 kr. 74 s.

Tagavarakapitalis oli 1. jaan. 1935. a. 21.534 kr. 17 s., aasta lõpul 22.971 kr. 92 s. Tagavarakapitali arvelt kustutati maksujõuetuks tunnistatud E. Kommertspanga hoiussumma 4451 kr. 83 s. Nii pidi ka Narva linavabriku haigekassa tööliste väikestest palkadest abistamiseks ja ravimiseks kogutud rahast pool miljonit ohverdama sellele pangale, kelle juhid praegu tegutsevad kõik tähtsatel ja vastutusrikkastel kohtadel.

Pangad, kus haigekassad võivad raha hoida, on määratud majandusministri ja sotsiaalministri poolt.

Haigekassa andis liikmeile abi seaduses ettenähtud ülemäärades.

Kassaliikmeid viibis haiglas 208, kokku 2530 päeva, kassaliikmeist oli sünnituse puhul haiglas 44, kokku 468 päeva.

Perekonnaliikmeid oli haiglas 96, kokku 1185 päeva, sanatooriumis 3, 187 päeva, suvekolonias 86, 2400 päeva, sünnitajaid 5, 51 päeva.

Suvekoloonia peale kulutati 1821 kr. 72 s. Kassal oli leping 9 arstiga ja 6 hambaarstiga.

Kassaosaliste ravi oli tööandja käes.

Perekonnaliikmete visiitide arv oli: arsti juures 338, kodus 80, ambulatooriumis ja sidemeid 459; retseptide arv 3594, väljatõmmatud hambaid 103, plombitud hambaid 305.

Normaalseid sünnitusjuhtumeid oli kassaliikmete keskel 44, kokku 1686 kaotatud tööpäevaga. Sündis 25 poissi ja 19 tüdrukut.

Haigusjuhtumeid oli 679, kaotatud tööpäevi 9864.

Kassaliikmeid oli 31. dets. 1935. a. 437 meest ja 929 naist, perekonnaliikmeid — täisealisi 256 ja lapsi 560.

Haigusgruppidest paistavad silma oma rohuselt seedimiseldkonna haigused.

Esitelemata on jäänud 123 haigusjuhtumit 1072 tööpäevaga.

Haapsalu Ühishaigekassa peakoosolek oli 5. aprillil. Juhatas J. Soom, protokolliis E. Teras.

1935. a. aruanne kinnitati, toetusrahade normid kinnitati.

Juhatusse valiti O. Ermus, O. Kuulep, E. Jaani, J. Soosalu ja J. Paesüld, asemikeks A. Tromm, M. Saar, A. Saar, A. Jänes ja A. Rømmel.

Revisjonikomisjoni valiti J. Soom, J. Loikov ja O. Amberg.

Hiiu-Kärdla kalevivabriku haigekassal oli 1935. a. tulused kassaliikmete maksudest 4611 kr. 59 senti, niisama palju ettevõtjate juuremaksust, hoiusummadelt % 438 kr. 96 s., apteegi puhaskasu 1213 kr. 84 s.

Kinnisvara soetamiseks võeti tagavarakapitalist 5000 kr.

Kulused oli: toetusi kassaliikmeile 3145 kr. 93 s., perekonnaliikmeile 260 kr., matuserahadeks ja 1999 kr. 22 s. ravimiseks.

Valitsemiskulu oli 1078 kr. 66 s.

Tagavarakapitali kanti 5%, s. o. — 462 kr., ja eelmise aasta ülejääk 2139 kr. 59 s.

Tagavarakapitalis oli 31. dets. 1935. a. 8548 kr. 79 s.

Liikmeid oli 31. dets. 1935. a.: mehi 223 ja naisi 215, perekonnaliikmeid — täisealisi 113, lapsi 172.

Abistati kassaosalisi seaduses ettenähtud ülemääräl.

Ravimine on ettevõtja käes.

Surmajuhumeid oli üks: suri kangur Aleksander Mölder, 61 a. vanaduses.

Haigekassal on oma vabamüügi-apteek ja mineraalvetetehas.

Kreenholmi haigekassal

oli 1935. a. 1. jaanuaril kapitali 9.589 kr. 36 s. Aasta jooksul oli tulused 83.718 kr. 04 s.

Välja läks: abiraha haigeile 22.289 kr. 84 s., vigasaanule 2.299 kr. 20 s., sünnitajale 1.233 kr. 79 s., liikmete matmiseks 1.417 kr. 70 s.; perekonnaliikmete matmiseks 990 kr., perekonnaliikmeile sünnituse puhul 160 kr., raamatukogu arvelt 564 kr. 59 s., teisi kulused 2.959 kr. 69 s., kokku 31.914 kr. 81 s.

Tagavarakapitali oli 1. jaan. 1936. a. 11.009 kr. 30 s., tegevuskap. 383 kr. 20 s., raamatuid 1.670 kr. 86 s. väärtuses ja inventaari 788 kr. 95 s. eest.

24. märtsil oli peakoosolek, kus aruanne kinnitati.

— Volinike arvu vähendada tahab Tallinna Ühine Haigekassa. Praegu on 470 volinikku, mis peakoosolekud teeb raskepäraseks ja pikaks. Haigekassal on 23.000 liiget. Iga 50 liikme kohta valitakse 1 volinik. Küllalt oleks, kui iga 200 liikme kohta valitaks 1 volinik.

— Haigekassa maja tarvis otsib praegu krunte ja kinnisvara Tall. Ühine Haigekassa, kel haigla laiendamine osutub paratamatuks.

Sotsiaalkindlustus.

— Põllutöölise õnnetuskindlustuse teostamisel tarvilised määrused on avaldatud R. T. nr. 34 — 1936. a. Nende määrustega tuleb tutvuda taluperemeestel ja -teenijail, samuti arstidel.

— Kindlustusasutuste seadus, mis on avaldatud 30. apr. 1936. a. R. T. nr. 36, on küll kohandatav tööliste kindlustusühisustele, mitte

aga haigekassadele. Haigekassad töötavad kuni ümberkorralduseni senise seaduse ja põhikirjade alusel, nende arvepidamine, aruandmine ja järelevalve toimub endiselt maksvate seaduste ja eeskirjade järgi.

Ka kindlustusnõukogus ei too kindlustusasutuste seadus muudatusi, luues majandusministeeriumi juure nõuandva asutuse — kind-

lustusnõukogu, mil on sootu teised ülesanded kui sotsiaalkindlustuse seaduste alusel töötaval kindlustusnõukogul.

— Põllutöölise õnnetusjuhtumite vastu kindlustamise seadus hakkas maksma 1. mail.

— Õnnetuskindlustusseaduse alla arvas kindlustusnõukogu 644 väikekäitist, kus on 5 ja vähem töölisi.

— Haigekassa apteegi tahab asutada Tartu üldhaigekassa.

— Abikassa tahavad asutada Eesti näitlejad.

— Sotsiaalkindlustuse laiendamiseks vanaduse, invaliidisuse, tööpuuduse vastu, leskede ja vaestelaste kindlustamise nõudmiseks võttis vastu resolutsiooni 26. apr. Pärnu tekstiiltöölise koosolek.

— Suvekolooniaid oma liikmeile ja nende perekonnaliikmeile, eriti lastele, peaksid korraldama haigekassad, nagu seda on teinud

Tartu, Narva kalevivabriku ja Narva linavabriku haigekassad.

— Bürokratismi vastu sotsiaalkindlustusasutustes on kuulutatud võitlus N. Venes. Nõutakse elule lähemale astumist. „Voprošō strahovanija“ numbrid kubisevad väärnähtust, mille vastu võideldakse.

— Õnnetuskindlustuse 50 aasta juubelit pühitseti Saksamaal.

— Ilma avariita töötada lubavad Donbasseini mõne kaevanduse stahhanovlased, näiteks „Ivani“-nimelises kaevanduses, kus on 192 stahhanovlast, kelle keskel ei ole 1935. a. oktoobrist alates olnud ühtki õnnetusjuhtumit. Töölised ütlevad, et nad töötavad hoolsasti, intensiivselt ja ettevaatlikult.

Sotsiaalkindlustuse seaduse alusel korraldatakse tööliste puhkust, aga haiguse korral ka ravi. Päevaülesandeks on tehtud võitlus haiguste vastu.

Töökaitse.

— Terastrossi katkemisel kukkus 20. IV Siimu silla ehitamisel 6 meetri kõrguselt alla tööline Aleks. Martin ja sai raskesti vigastada. Trossi katkemine tunnistab, et ei täidetud töökaitse ja tehnilisi nõudmisi. Töö korraldus ja järelevalve oli puudulik.

— Rápina paberivabriku laed vajusid kokku. Paberitehase roolmasinad kukkusid teiselt poolt turbiinikambrisse. Inimohvreid ei olnud, kuna tööliste jalge all jäi pörand terveks ja all ka kedagi ei juhtunud olema. Jälle näide sellest, missuguseis vabrikuhuoneis töötatakse!

— Tööliskoda kavatakse ellu kutsuda eeskätt suurtööstuse töölistele. Valiks töölistevanemad, kes on käitistes, kus on 25 ja enam töölisi.

— Kohtlas sai mürgiauru läbi surma üliõpilane Udo Sallmann. Põhjused, mis tingisid õnnetusjuhtumi, on veel selgitamata. Arvatakse, et töökaitsevahendid bensüüniosakonnas olid puudulikud.

— Arstid ja kollektiivleping. „Eesti Arstis“ nr. 4 1936. a. on avaldatud „Rahvusvaheline arstlik põhiseadus“, mille p. 6 järgi arstide suhteid ühiskondliku tervishoiu alal kollektiivsusega või riigiga peab korraldama kollektiivse lepinguga. Eraviisil praktiseerivad

arstid peavad oma kutsetegevust teostama kutseorganisatsiooni poolt määratud lepingute raamides ja esijoones selle heakskiitmisel.

— Venemaal alaealiste töökaitse seadus pandi maksma 1882. a. Alaealisteks loeti lapsed 12—15 a. vanaduses. Tööajaks määrati 8 tundi, iga 4 tunni järele pidi olema vaheaeg. Neis vabrikuis, kus töötati 2 vahetusega 18 tundi, võis alaealiste tööaeg kesta 9 tundi. Alaealiste töö oli keeldud kella 10 õ. kuni k. 4 h. Klaasitööstuses võisid alaealised töötada ka öösel — 6 tundi. Pühadel ja pühapäevadel oli töö keeldud.

— Lasteadade suvets maale viimist nõutakse N. Venes.

— Esimest abi ei tohi lasta hiljaks jääda. Kuidas maal põllutöölise õnnetusjuhtumite puhul esimest abi anda, selleks avaldab Eesti Tervishoiu Muuseum õpetuse, ühtlasi koostades odava koduapteegi nimestiku. Praegu puudub taludes arstmeister isegi jood.

— Kreenholmi vabrikus 46-tunniline töö nädal pannakse maksma, täites tööliste ühist nõudmist.

— Sindi, Kreenholmi, Balti Puuvilla- ja „Rauaniidi“ vabrikuis tõsteti tööliste töötasu märksa.

Senised töötasud olid väga madalad.

Tervishoid.

Kuidas on võimalik tiisikushaige korteri kaaselanikel hoiduda tiisikususe nakkusest?

Sellest kirjutab dr. med S. Lind „Tervises“ nr. 4, 1936. a.:

„Tuberkuloosi (tiisikususe) tekitajaks on pisi-kuud ehk batsillid, mis saavad nähtavaks alles mitmesajakordsel suurendamisel.

Kuidas levitab haige batsille.

Lahtisel kujul kopsutiisikust põdev inimene levitab idusid oma ümbruses röga ja köha-

ga. Haigelt võivad sattuda tiisikususe batsillid igale asjale, mida ta puudutab huultega, samuti võib ta paisata haiguseidusid oma ümbruses röga piiskadega kõha korral.

Sellepärast: sööginõusid, taskurätikuid ja käterätikuid, mida tarvitab haige, on hädaohtlik tarvitada tervetel. Igal kopsutuberkuloosi haigel olgu kasutada oma sööginõud, käterätikud, ninarätikud ja pesu; neid asju ärgu tarvitagu teised inimesed majas. Määratud ja must pesu hoitagu vastavas kotikeses.

Tiisikuse idude hävitamine.

1) Sööginõud keedetagu vees, pesu paigutatagu mitmeks tunniks päikese kätte. Päike on tähtis haigusidude hävitaja.

2) Riided pestagu harilikul viisil ja asetagu õhu ning päikese kätte. Kui riideid hakkab kandma peale haige terve inimene, on tarvilik neid enne desinfitseerida auruga. Desinfitseerimise-aurukambriid asuvad linnades. Nende leidmiseks tuleb pöörduda tiisikuse nõuandlate või linna-maavalitsuste tervishoiuosakondade poole.

3) Haige rõga võib sisaldada väga suurel arvul tiisikuse batsille. Et ära hoida nende elavate batsillide sattumist õhku, on tarvilik püüda võimaluse korral kõhida kinnise suuga või hoida kõhimise ajal taskurätik suu ees ning sülitada rõga topsisse. Rõgatsid on saadaval tiisikuse nõuandlates, apteekides ja rohu kauplustes.

Rõga tuleb põletada ja rõgatops keeta harilikus või — veel parem — soodavees, vähimalt kümme minutit.

Kunagi ei tohilaasta haige rõga ei põrandal ega asemel, kuhu see on sattunud, ära kuivada: rõga kuivamisel võivad haiguseid tõusta õhku.

Luu-, liigendi- ja närmetuberkuloos ei ole nakkav teistele, kui ei ole olemas lahtisi haavu. Viimaste olemasolu korral tuleb tarvitatud haavasidemed põletada

kohe — enne kui need jõuavad kuivada ja levitada idusid sisaldavat tolmu.

Haige tuba.

Toast tuleb kõrvaldada liigne mööbel ja esemed. Tuba tuleb õhutada ehk tuulutada ning lasta paista sellesse päikest nii palju kui see vähegi võimalik. Põrandat tuleb pesta vee ja seebiga (võimaluse korral leelise ehk libedaga).

Kui haige ei tarvita enam tuba, tuleb see lasta desinfitseerida.

Desinfitseerimise toimetab linna- või maatervishoiuosakond. Ka täielik toa remont hävitab tiisikuse pisikud.

Üldine puhtus, päikesepaiste, seep ja õhurikkus on suurimad tiisikuse batsillide vaenlased.

Haige ise.

- 1) Magagu üksinda eraldi toas.
- 2) Ärgu suudelgu, eriti lapsi.
- 3) Hoidku kõhmisel taskurätik suu ees.
- 4) Sülitagu rõgatopsi ja hävitagu rõga põletamise teel.
- 5) Pidagu alati meeles, et ta on kõige hädaohtlikum lastele.

— Lastekaitse inspektoriks on nimetatud sotsiaalministri poolt Nõmme rimalaste kodu senine juhataja dr. Aliide Vooremaa.

Lastekaitse inspektor töötab peamiselt hooldekandeseaduse alusel, kuna töökaitse alal pole veel tööinspeksiooni ülesannete jaotamiseks loodud uusi ja vastavaid aluseid.

EHL teateid.

E. Haigekassade Liidu juhatuse koosolekult
pühap., 3. mail 1936. a., kell 10 h. Tallinnas.
Koos kõik juhatuse liikmed.

1.

Arstiretseptide haigekassade arvete kontrollimiseks väljaandmise keelu kohta

on Tallinna linna tervishoiu-osakonna direktori poolt E. H. Liidule saadetud haridus- ja sotsiaalministeeriumi ringkirj nr. 4294.

EHL juhatus leiab, et retseptide ärakirjad on haigekassadele tingimata tarvilised arvete kontrollimiseks. Põhjendus, et retseptide kaudu saadakse teada haigused, ei ole kaaluvad, sest diagnoosid on haiguslehtede ja arstiltähtede kaudu haigekassadel teada, kuna neil tuleb koostada üksikasjaline aruanne.

Otsustatakse pöörduda vastavate asutuste poole, et endiselt retsepte esitataks kontrollimise otstarbeks.

Usaldusarsti kaudu kontrolli teostamine on võimatu, kuna apteegid asuvad maal laiali.

2.

Rohuteadlaste koja vastus ravimite hinnalanduse asjus

loetakse ette. Vastuse järgi lubatakse haigekassadele ka edaspidi ravimeilt hinnaalandust.

3.

Valga üldhaigekassa juhatuse seletusepärimine kindlustusnõukogule:

Kas tuleb haiguskindlustusmaksu nõuda ka neilt summadelt, mida tööasutus (käesoleval juhul Valga linnavalitsus) maksab 1) oma ametnikele-töölilisele linnavolikogu sellekohase otsuse põhjal eelarves ettenähtud suuruses ühekordse lisatasuna 15-, 25- ja 35-aastase teenistusesoleku täitumisel ja 2) igakuiste perekonnaabirahade näol, mis eelarves ette nähtud.

Juhatus leidis, et TMS § 267 järgi esimesel juhul haigekassamaksu võtta ei saa, kuna tegemist on ühekordse autasuga. Perekonnaabiraha aga loetakse töötasu osaks ja sellelt arvestatakse haigekassamaksu.

Juhatuse seisukoht teatada Valga üldhaigekassa juhatusele ja kui ta sellega ei ole rahul, seletuseküsimine saata edasi kindlustusnõukogule.

4.

Tööinspeksiooni uue koosseisuga tutvutakse. Konstateeritakse, et koosseisu suurendamisega on E. H. Liidu kongressi otsused leidnud täitmist. Tööinspeksiooni töö tulemuste suhtes jäädakse ootama ja lootma ta-

gajärgi, mis näitavad töökaitseaduste rikkumiste vähenemist ja töötervishoiuolude paranemist.

5.

Tööliskoda.

E. H. Liidu esindajate osavõttu tööliskojast pidada soovitavaks, kuna tööliskoda katvatused koosseisus ei esinda tervet töölisklassi.

6.

Teenijate haigekassa alt väljaarvamise küsimus.

Jäädakse otsuse juure, et võib maksmata ülemäärast, mille järgi haigekassamaksu ja abirahasid arvestatakse. See ülemäär ei või olla vähem kui 300 kr. kuus.

Teenijate haigekassa alt väljaarvamine ei ole teenijate huvides, kellest paljudki haigekassa algusest peale on juba haigekassa liikmeks olnud ja sinna makse tasunud.

7.

Haigekassamaksude sissenõudmise tähtaja

1 aastaga piiramise küsimus.

EHL astub kõik tarvilised sammud selleks, et seda ülekohtust seadust, mis võimaldaks haigekassamaksude senisest suuremat varjast, ära hoida.

Küsimuse on algatanud Kaubandus-tööstuskoda.

8.

Haigekassade revideerimise protokollidega tutvutakse.

9.

Kreenholmi haigekassalt,

kes on arvatud EHL liikmeks 1. juulist 1936. aastast, arvestatakse liikmemaksu 1936. a. poole aasta eest.

11.

„Töö ja Tervise“ 1935. a. köidetud

eksemplaaride hinnaks määratakse 1 kr. 50 s., haigekassadele, nende tegelasile jne. — 1 kr.

12.

Käitiste haigekassa alla arvamise lihtsustamiseks

pöördatakse kindlustusnõukogu poole, et tööinspektorid võiksid käitisi haigekassa alla arvata ilma kinnitusetabi eelotsuseta.

13.

Arstiaximaksu alammäär küsimus.

Kuna haiguskindlustuse seaduse muutmise küsimused valitsusasutustes on päevakorral, siis otsustatakse üles tõsta ka arstiaximaksu alammäär küsimus ja teha ettepanek Vene seaduses ettenähtud 18 rubla asemel Kr. 36.— alammääraks võtmiseks.

14.

Otsustatakse jooksvaid asju.

Haigekassa tegelasile.

„Töö ja Tervise“ 1935. a. aastakäik on köidetult saada talitusest. Hind 1.50 kr., haigekassategelasile 1 kr.

„Töö ja Tervise“ 1936. a. võib tellida ka 1. juunist alates. Maksab: 7 kuud — 65 s., poolaastas — 55 s.

Talitus palub haigekassategelasi, et nad „Töö ja Tervise“ tellimiste hankimiseks kaasa

aitaksid. Tellimisi võtavad vastu kõik posti-asutused.

„Töö ja Tervise“ 1925.—1934. aastakäike on veel saada brošeeritult ja köidetult. Hind on haigekassadele saadetud kuulutustes.

O. V a h t r a „Töölise haiguste vastu kindlustamise seadust“ peaksid haigekassade tegelased soovitama igale töösturile ja kassaliikmele, eriti aga volinikele. Kui töösturid ja liikmed tunnevad seadust, siis sellega hoitakse ära palju arusaamatusi. Hind on 1 kr., haigekassadele 75 senti.

On veel saada L. J o h a n s o n i „Sotsiaalkindlustust“, hind 10 senti.

Haigekassategelaste ülesannete hulka kuulub ka sotsiaalkindlustuse üle teadmiste levitamine. Seda on võimalik teha loengute ja kirjanduse kaudu.

*

Haigekassa tegevuse ülevaateid, puuduste ja üksikküsimuste käsitlusi peaksid „Töös ja Tervises“ avaldamiseks koostama ja toimetusele saatma haigekassade juhtivad jõud, eriti asjaajajad ise. Ei ole õige ega otstarbekohane, kui seda peaks tegema toimetuse. Kohalikud tegelased on säärate kirjutuste koostamiseks palju kompetentsemad kui toimetuse.

Samuti peaksid kohapealsed tegelased „Töös ja Tervises“ avaldama sõnumeid haigekassa elu tähtsamate sündmuste puhul, pidades meeles ka tähtpäevi.

Toimetusele on tänulik kaastöö eest.

*

E. Haigekassade Liidu kongressi protokoll on „Töös ja Tervises“ avaldatud. Kongressi üksikasjade kohta avaldatakse ülevaateid edaspidi, kui selleks aega ja ruumi jätkeb. Kongressil käsitletud materjalist osa ei vanane nii pea. Täielist kongressi protokollit avaldada ei luba juba ruum, ka muutuks see igavaks. Kongressi täieline protokoll jääb ajalooliseks materjaliks.

*

Haigekassategelased peaksid jälgima ka kõiki sotsiaalkindlustuse ja töökaitse päevaküsimusi ja nende kohta „Tööle ja Tervisele“ saatma kirjutusi.

*

Haigekassategelaste juubelid peaksid leidma mainimist „Töös ja Tervises“, sellega ühes ka haigekassade ajalugu. Toimetuse silm ja kõrv igale poole ei ulata: siin peavad kohapealsed tegelased saatma vastavaid andmeid ja ülevaateid.

*

„Töö ja Tervis“ avaldab ka haigekassade elu kujutavaid pilte, kui neid kohtadelt toimetusele saadetakse.

*

Toimetusele avaldatakse küsimuste kohta, millele seletust soovitakse, kirjutusi. Lugejad peaksid ka ise juhtima tähelepanu neile küsimustele, mille käsitlemist nad tahaksid näha.

*

Haigekassade teenijad ärge sugugi arva, et nende töö lõpeb igapäevase jooksva kantseleitööga. Ei, nendel lasub ka sotsiaalkindlustuse ja töökaitse küsimuste tundmaõppimine ja propageerimine ülesanne. Kes seda ei tee, see täidab oma kohustusi poolikult.

Ravimite hinnaalanduse asjus

sai E. Haigekassade Liit 6. aprillil s. a. Rohuteadlaste Kojalt järgmise kirja:

„Lgp. Eesti Haigekassade Liit.

Vastuseks Teie kirjale 19. III s. a. nr. 351 Ravimite hinnakirja määruse täiendamise asjus teatab Rohuteadlaste Koda, et koja ettepanekul ja Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse loal anti tähendatud määruse kohta selle maksamahakkamisel täiendav ajutine erikorraldus. Viimase põhjal on vabamüügiapteekidele võimaldatud — välja arvatud patentravimid — jääda seniste hinnaalanduse normide juure. See korraldus on maksev ka haigekassade kohta ja jääb tõenäoliselt seniks püsima, kuni koja poolt selles küsimuses vabamüügiapteec-

kide juhatajate vahel korraldatud ankeedi andmed on töötatud läbi ning omandatud asja kohta kindel ülevaade.

Koja esmärgiks ei ole ravimite hindade tõstmine või haigekassadele hinnaalanduse andmise võimaluse ärakaotamine üldse, küll aga on koja kohuseks selgitada küsimust, kuivõrd kaugele võivad apteegid puhtärilistel kaalutlustel minna ravimitelt antava hinnaalandusega, ilma et selle läbi kannataks rahva tervishoid rohuabi kvaliteedi näol jne.

Küsimuse lõplikul lahendamisel püüab aga koda pida silmas Eesti Haigekassade Liidu soove ja neile ka püsivate erikorralduste maksmapanemisel osutada võimaluste piires vastutulekut.

Mag. K. Jürisson, Dr. K. Rähesoo,
esimees, direktor

Mitmesugust.

— Eesti sotsiaaltöö komiteele on valitud uus juhatus. Komitee ülesandeks on eeltööde tegemine 3. rahvusvahelise sotsiaaltöö kongressiks, mis on kokku kutsutud juulikuuks 1936. a. Londoni.

Juhatuse valimisest võtsid osa mitmed organisatsioonid E. Punase Risti algatusel. Juhatusse valiti peamiselt riigi- ja omavalitsuse ametnikud ja mõni kirikuõpetaja.

Töölise organisatsioonid osavõtu kutset ei saanud.

— Tallinna Ühishaigekassa haigla asjaajaja Aleks. Aren, endine Rakvere prefekti abi ja Läänemaa omavalitsuse juhtiv tegelane, mõisteti haigekassa rahast 297 kr. omastamise pärast 8 kuuks vangi. Al. Aren oli Tall. Ühishaigekassa teenistuses ainult mõned kuud. Sellele kohale võeti ta mõne mõjuvõimsa seltskonnategelase soovitusel.

— Brasiiliasse rännanud on 1822. a. kuni 1933. a. 4.200.000 inimest.

— Maatöölise ja väikemaapidajate kotta kuuluvad vaid need palgalised põllu- või metsatöölised, kes on kuni valijate nimekirja koostamiseni vähimalt ühe aasta jooksul pidevalt töötanud ühe ja sama tööandja juures maatulundusliku töö alal või kes on palgatud maatulundusliku töö teostamiseks vähimalt kuueks kuuks. Seega on valimisõiguseta need põllutöölised, kes vähemaks ajaks kui 6 kuuks on tööle palgatud.

Neid metsatöölisi, kes on palgatud kuueks kuuks, on vähe. Harilikult teevad nad tööd päeva- ja tükiviisi.

Väikemaapidajast on valimisõigus neil, kes kasutavad maakohta, mille suurus on vähem kui 10 ha, kusjuures maakohtal on põllu- ja aiamaad vähem kui 2 ha või aiamaad vähem kui 1 ha, ja kui selle maakohta kasutaja: 1) ei oma saaduste valmistamise või ümbertöötamise ettevõtet või müügi kohta, 2) ei ole elukutseline käsi- või ehitustöölise, 3) ei saa hoolekandelist abi, 4) ei ole riigi- või omavalitsusasutuse teenija, 5) ei oma valimisõigust mõne teise kutsekoja valimistel.

Nii on rohkesti põllutöölisi ja väikemaapidajaid ilma valimisõiguseta.

— Eesti tööliste kutseühinguis on liikmeid juba üle 10.000. 1934. a. lõpul oli neid ainult 5000. Liikmete arvu tõusu tuleb seletada tööliste keskel arusaamise kasvamisega ja keskliidu tegelaste energilise töö ja õigete seisukohtadega, mille järgi kutseühingud rakendatakse nende otsuste ülesannete täitmisele ja hoidutakse parteipoliitilisest tegevusest. Mõne parteipoliitilise ringkonna pidurdava ja halvava mõju alt vabanemine on põhjustanud nende ringkondade poolt keskliidu vastu sihlikke ja põhjendamatuid kallaletunge ja provokatsioonilisi kahtlustusi, mis aga töölisühingute arengut ja õiges suunas tegutsemist ei suuda takistada.

SISU: 1) Ema ja lastekaitse — L. Johanson. 2) Masin ja inimene — A. Kümnel. 3) Tööasutuste ametnikud ja haigekassa — K. Lukk. 4) Haigekassades jäägu püsima kassaliikmete omavalitsus — V. Luksepp. 5) Sotsiaalkindlustus Tšehhoslovakkias. 6) P.-Ameerika Ühendriikide kõrgemast kohtust — J. Mihkelson. 7) Eduard Rosenberg 50-aastane. 8) Kindlustusameti otsuseid. 9) Balti Puuvilla vabriku haigekassa tegevusest. 10) Haigekassade tegevusest. 11) Sotsiaalkindlustus. 12) Töökaitse. 13) Tervishoid. 14) EHL teateid. 15) Mitmesugust.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja Karl Lukk.

Väljaandja Eesti Haigekassade Liit.

Ilmunud 12. mail 1936. a.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1936.